

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo na lata 2023-2030

Naruszewo 2023

Zamawiający:

Gmina Naruszewo
Naruszewo 19A
09-152 Naruszewo

Wykonawca:

Westmor Consulting Urszula Wódkowska
Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek
Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów pod kierownictwem Karoliny
Drzewieckiej – Kierownika Projektu:
Joanna Kaszubska – Konsultant
Mateusz Grzelak – Analityk

Spis treści

Wstęp	4
1. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	4
1.1. Sosenkowo	5
1.2. Troski	12
1.3. Żukowo	18
1.4. Podsumowanie.....	25
2. Powiązania gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy	28
3. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	31
4. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań	32
5. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	36
5.1. Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	36
5.2. Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	43
6. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych	45
7. Mechanizm włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	49
7.1. Proces przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji.....	51
7.2. Sposób włączenia interesariuszy w proces zarządzania programem rewitalizacji na obszarze rewitalizacji	54
8. Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych.....	55
9. Struktura zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, koszty i harmonogram realizacji programu	58
10. System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji	65
11. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach	71
12. Specjalna Strefa Rewitalizacji	71
13. Sposób realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	71
Załączniki graficzne – mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	73
Spis tabel i rysunków.....	76

Wstęp

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz.U. 2021 poz. 485 ze zm.) „rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”.

Przed przystąpieniem do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo na lata 2023-2030 przeprowadzona została diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla gminy Naruszewo. W diagnozie przedstawiono szczegółową analizę problemów poprzez zestawienie wskaźników charakteryzujących poszczególne jednostki osadnicze ze średnią wartością wskaźnika dla gminy Naruszewo.

Obszar gminy Naruszewo podzielono na jednostki osadnicze, składające się z jednej lub kilku miejscowości. Dla każdej jednostki osadniczej przeprowadzono analizę wskaźnikową w zakresie występowania problemów w 5 sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej, technicznej. Jednostki, na terenie których zidentyfikowano minimum 6 problemów społecznych i minimum 3 problemy spoza sfery społecznej, uznano za obszar zdegradowany. Za obszar zdegradowany uznano jednostki Sosenkowo, Troski i Żukowo, które ze względu na nieposiadanie ze sobą wspólnych granic podzielono na trzy podobszary. W związku z sytuacją, iż wyznaczony obszar zdegradowany na terenie gminy Naruszewo spełnia wymagania obszaru rewitalizacji z art. 10 pkt 2. ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2021 poz. 485 ze zm.). tj. obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy, został on w całości wyznaczany jako obszar rewitalizacji. Za obszar rewitalizacji uznano zatem podobszary Sosenkowo, Troski i Żukowo, które na tle pozostałych obszarów wypadają najgorzej pod względem skali zdiagnozowanych problemów.

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Naruszewo stanowi odrębny raport. Granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji przedstawiają mapy stanowiące załączniki do uchwały nr LVIII/318/2023 Rady Gminy w Naruszewie z dnia 27 lipca 2023 roku.

1. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Przeprowadzona analiza pozwoliła na wyłonienie jednostek Sosenkowo, Troski i Żukowo, które na tle pozostałych obszarów wypadają najgorzej pod względem skali zdiagnozowanych problemów oraz ich pogłębiania się w czasie. Wyznaczony obszar rewitalizacji nie stanowi

jednego obszaru, dlatego został podzielony na trzy podobszary, które stanowią powyższe jednostki osadnicze tj. podobszar Sosenkowo, podobszar Troski oraz podobszar Żukowo.

Należy pamiętać, iż obszar rewitalizacji nie powinien być wyznaczany jedynie na podstawie danych ilościowych, pokazujących najbardziej intensywną degradację. Bardzo ważne jest uchwycenie wskaźników jakościowych oraz powiązań funkcjonalnych obszarów. Do obszaru rewitalizacji włączono zatem jednostki, w których zdiagnozowano najwięcej problemów oraz wzięto pod uwagę ich potencjał pod względem możliwości przeprowadzenia skutecznej interwencji w ramach procesu rewitalizacji. W analizie jakościowej wyznaczenia obszaru rewitalizacji wzięto pod uwagę lokalizację danej jednostki, dostęp do infrastruktury i bazy lokalowej, w której będą mogły zostać przeprowadzone działania, liczbę mieszkańców, w tym liczbę osób dotkniętych różnymi problemami, którzy zostaną objęci wsparciem w ramach planowanych działań.

Ponadto przy wyznaczaniu obszaru rewitalizacji kierowano się występowaniem na danym terenie istotnych cech wskazujących na duży potencjał dla rozwoju lokalnego w ramach rewitalizacji.

W poniższej tabeli przedstawiono powierzchnię oraz liczbę ludności obszaru rewitalizacji na tle całej gminy Naruszewo.

Tabela 1. Powierzchnia oraz liczba ludności obszaru rewitalizacji na tle gminy Naruszewo

Obszar rewitalizacji	Powierzchnia [ha]	Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w łącznej powierzchni gminy [%]	Liczba ludności [osoba]	Udział liczby ludności obszaru rewitalizacji w ogólnej liczbie ludności gminy [%]
Podobszar Sosenkowo	465,80	2,92%	176	2,84%
Podobszar Troski	593,66	3,72%	253	4,09%
Podobszar Żukowo	676,43	4,24%	168	2,71%
Razem	1 735,89	10,88%	597	9,64%

Źródło: Opracowanie własne

Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni gminy Naruszewo wynosi 10,88%, natomiast udział liczby ludności obszaru rewitalizacji w liczbie ludności gminy wynosi 9,64%.

W dalszej części rozdziału dokonano diagnozy obszaru rewitalizacji w sferze społecznej oraz gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

1.1. Sosenkowo

Obszar jednostki Sosenkowo zajmuje powierzchnię 465,80 ha i zamieszkiwany jest przez 176 osób. Biorąc pod uwagę ekonomiczne grupy mieszkańców, na tutejszym terenie nie odnotowano problemu związanego z zaawansowaniem procesu starzenia się ludności

tj. wysokiego udziału ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem.

Tabela 2. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w jednostce Sosenkowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat)	34
Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (kobiety 18-59 lat; mężczyźni 18-64 lata)	104
Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (kobiety 60 lat i więcej; mężczyźni 65 lat i więcej)	38
Razem	176

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Naruszewo

Tabela 3. Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem w jednostce Sosenkowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na obszarze jednostki	21,59%
Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na obszarze gminy	21,89%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Naruszewo

Jednostka Sosenkowo charakteryzuje się wysokim udziałem bezrobotnych w ludności ogółem na danym obszarze. W roku 2022 udział osób bezrobotnych na tutejszym terenie wyniósł 5,11%, co jest wartością o 1,81 p. proc. powyżej średniej dla gminy. Osoby dotknięte bezrobociem mogą potrzebować wsparcia i programów szkoleniowych, aby odzyskać umiejętności i wrócić na rynek pracy. Brak takiego wsparcia może utrudniać reintegrację zawodową i prowadzić do długotrwałego bezrobocia. Problem bezrobocia może prowadzić do braku perspektyw rozwoju społeczności lokalnej. Mieszkańcy, którzy nie mają dostępu do pracy, mogą odczuwać frustrację i brak nadziei na lepszą przyszłość, co może wpływać na ich zaangażowanie w procesy rewitalizacyjne. Istotne w rozwiązywaniu problemu bezrobocia w obszarach objętych rewitalizacją są inwestycje w edukację, szkolenia zawodowe i programy reintegracji zawodowej oraz programy i inicjatywy, które wspierają tworzenie miejsc pracy, oferują wsparcie dla osób bezrobotnych, i promują rozwój przedsiębiorczości na lokalnym rynku pracy.

Tabela 4. Liczba osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych na terenie jednostki Sosenkowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba osób bezrobotnych ogółem	9
Udział bezrobotnych w ludności ogółem na obszarze jednostki	5,11%
Udział bezrobotnych w ludności ogółem na obszarze gminy	3,30%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Płońsku

Zauważalnym problemem z zakresu pomocy społecznej na terenie jednostki Sosenkowo jest ubóstwo. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ludności ogółem wyniósł na tutejszym terenie 1,70%, co jest wartością wyższą od średniej dla gminy o 1,09 p. proc. Osoby dotknięte ubóstwem często mogą mieć trudności w zaangażowaniu się w procesy rewitalizacyjne, ze względu na swoje własne trudności życiowe, brak czasu czy brak dostępu do edukacji i informacji, co może ograniczać aktywność społeczności lokalnej i jej zdolność do partycypacji w projektach rewitalizacyjnych. Taki stan rzeczy może utrudniać proces rewitalizacji, ponieważ wymaga kompleksowego podejścia do rozwiązywania trudnych kwestii społecznych i ekonomicznych.

Tabela 5. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ludności ogółem na terenie jednostki Sosenkowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na obszarze jednostki	3
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ludności ogółem na obszarze jednostki	1,70%
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ludności ogółem na obszarze gminy	0,61%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Naruszewie

Na terenie jednostki nie zdiagnozowano sytuacji kryzysowej związanej z wysokim udziałem osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem.

Tabela 6. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na terenie jednostki Sosenkowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na obszarze jednostki	1
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na obszarze jednostki	0,57%
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na obszarze gminy	0,90%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Naruszewie

Jednym z problemów zdiagnozowanych na obszarze jednostki jest także wysoki udział liczby Niebieskich Kart na 100 mieszkańców, co wskazuje na niewystarczający poziom bezpieczeństwa funkcjonowania rodzin. Aby poradzić sobie z tym zagrożeniem, ważne jest, aby proces rewitalizacji uwzględniał strategie poprawy bezpieczeństwa, takie jak zwiększanie obecności policyjnej, programy prewencji przestępczości, inwestycje w oświetlenie uliczne i inicjatywy społecznościowe, które promują poczucie wspólnoty i zaangażowanie mieszkańców w dbanie o swoje otoczenie. Bezpieczeństwo rodzin i mieszkańców jest kluczowym elementem sukcesu każdego procesu rewitalizacji.

Tabela 7. Liczba Niebieskich Kart na terenie jednostki Sosenkowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba Niebieskich Kart na obszarze jednostki	2
Liczba Niebieskich Kart na 100 mieszkańców na obszarze jednostki	1,14
Liczba Niebieskich Kart na 100 mieszkańców na obszarze gminy	0,31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Czerwińsku nad Wisłą

Na terenie jednostki Sosenkowo stwierdzono obszar znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnego zjawiska społecznego – przestępczości – zdiagnozowany za pomocą wskaźnika liczby przestępstw popełnionych na 1 000 mieszkańców. Na przedmiotowym obszarze wyniósł on 39,77, co jest wartością wyższą o 29,75 od średniej dla gminy.

Tabela 8. Przestępczość na terenie jednostki Sosenkowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba przestępstw popełnionych na obszarze jednostki	7
Wskaźnik liczby przestępstw popełnionych na 1 000 mieszkańców na obszarze jednostki	39,77
Wskaźnik liczby przestępstw popełnionych na 1 000 mieszkańców na obszarze gminy	10,02

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Czerwińsku nad Wisłą

Obszary, które uległy zaniedbaniu i degradacji, często stają się miejscem, gdzie przestępczość może być bardziej powszechna. To z kolei wpływa na ogólną jakość życia mieszkańców i stanowi przeszkodę dla rozwoju lokalnego. Poprzez proces rewitalizacji, obszary te mogą być przekształcone, modernizowane i ożywiane, co często skutkuje spadkiem przestępczości. Za bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Naruszewo odpowiada Posterunek Policji w Czerwińsku nad Wisłą. Poprawa warunków życia, tworzenie nowych miejsc pracy, tworzenie przestrzeni publicznych sprzyjających aktywnościom społecznym i kulturalnym oraz zwiększenie obecności służb policyjnych, wszystko to może zmniejszyć motywację do popełniania przestępstw i tworzyć bardziej bezpieczne i przyjazne środowisko dla mieszkańców. To ilustruje, jak rewitalizacja może odwracać negatywne tendencje

związane z przestępczością i przyczyniać się do rozwoju lokalnego poprzez poprawę bezpieczeństwa i jakości życia w danym obszarze.

Na terenie jednostki Sosenkowo w roku 2022 odnotowano liczbę kolizji drogowych na 100 mieszkańców powyżej średniej dla gminy, co świadczy o niedostatecznym stanie bezpieczeństwa w ruchu drogowym na tutejszym terenie. Kluczowymi elementami minimalizowania tego rodzaju zagrożeń i poprawy ogólnego stanu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizowanym jest m.in. tworzenie oraz wdrażanie programów i polityk bezpieczeństwa, które zapewniają ochronę mieszkańców, pracowników i inwestorów.

Tabela 9. Kolizje drogowe na terenie jednostki Sosenkowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba kolizji drogowych na obszarze jednostki	1
Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na obszarze jednostki	0,57
Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na obszarze gminy	0,39

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Czerwińsku nad Wisłą

Istotnym problemem jest także zły stan techniczny drogi przebiegającej przez jednostkę. Stwarza to zagrożenie dla poruszających się drogą mieszkańców oraz wpływa negatywnie na rozwój lokalnej społeczności. Nierówności powierzchni mogą ograniczyć również zdolność do poruszania się pojazdów, szczególnie w warunkach złej pogody, a nawet powodować ich uszkodzenie. Dlatego regularne utrzymanie i modernizacja dróg gruntowych są istotne dla zapewnienia bezpieczeństwa użytkowników, rozwoju lokalnych społeczności oraz ochrony środowiska. Poniżej przedstawiono dokumentację fotograficzną przedstawiającą obecny stan techniczny drogi przebiegającej przez Sosenkowo.

Rysunek 1. Stan techniczny drogi przebiegającej przez Sosenkowo

Źródło: Urząd Gminy w Naruszewie

Na tutejszym terenie zdiagnozowano także negatywną sytuację związaną z niskim poziomem edukacji tj. wysoki udział liczby 8-klasistów z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy

- II przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów. Wskaźnik ten na obszarze jednostki Sosenkowo osiągnął 100%, co oznacza, że wszyscy 8-klasiści z tego terenu uzyskali w egzaminie ósmoklasisty za II przedmiot wynik z egzaminu poniżej średniej dla gminy.

Tabela 10. Udział liczby 8-klasistów z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów w rozbiu na poszczególne przedmioty na terenie jednostki Sosenkowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Udział liczby 8-klasistów z obszaru jednostki z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - I przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów	0,00%
Udział liczby 8-klasistów z obszaru jednostki z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - II przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów	100,00%
Udział liczby 8-klasistów z obszaru jednostki z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - III przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów	0,00%
Udział liczby 8-klasistów z obszaru gminy z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - I przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów	42,16%
Udział liczby 8-klasistów z obszaru gminy z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - II przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów	56,86%
Udział liczby 8-klasistów z obszaru gminy z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - III przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów	59,80%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Naruszewo

W celu zbadania poziomu przedsiębiorczości mieszkańców pod uwagę wzięto liczbę zarejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców oraz liczbę wyrejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców. W przypadku jednostki Sosenkowo negatywną sytuację odnotowano w związku z brakiem rejestracji nowych podmiotów na tutejszym terenie.

Tabela 11. Przedsiębiorczość na terenie jednostki Sosenkowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba zarejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na obszarze jednostki	0,00
Liczba wyrejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na obszarze jednostki	0,00
Liczba zarejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na obszarze gminy	0,13
Liczba wyrejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na obszarze gminy	0,10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Naruszewo

Zaniedbane obszary często borykają się z brakiem inwestycji, ograniczonym dostępem do kapitału i niskim poziomem przedsiębiorczości. To prowadzi do wysokiej stopy bezrobocia, ubóstwa i braku różnorodności gospodarczej. W ramach procesu rewitalizacji konieczne jest promowanie przedsiębiorczości i tworzenia warunków do rozwoju lokalnych firm. Działania te

mogą obejmować tworzenie inkubatorów przedsiębiorczości, wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw, ułatwienie dostępu do finansowania czy stworzenia sprzyjającego klimatu biznesowego. Wsparcie dla lokalnych przedsiębiorstw przyczynia się do tworzenia miejsc pracy, wzrostu dochodów mieszkańców i zwiększenia atrakcyjności obszaru dla inwestorów zewnętrznych. Rozwinięta przedsiębiorczość stymuluje rozwój lokalnej gospodarki i wpływa pozytywnie na społeczność, stanowiąc kluczowy element sukcesu procesu rewitalizacji.

W sferze środowiskowej na terenie jednostki Sosenkowo zdiagnozowano wysoki udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia, w stosunku do wagi wszystkich zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych, który wyniósł 51,79%, co jest wartością wyższą od średniej dla gminy o 4,10 p. proc.

Tabela 12. Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska na terenie jednostki Sosenkowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia, w stosunku do wagi wszystkich zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych na obszarze jednostki	51,79%
Udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia, w stosunku do wagi wszystkich zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych na obszarze gminy	47,69%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Naruszewo

W przypadku udziału liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich budynków mieszkalnych na tutejszym obszarze nie odnotowano kryzysowej sytuacji.

Tabela 13. Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich budynków mieszkalnych na terenie jednostki Sosenkowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich budynków mieszkalnych na obszarze jednostki	61,22%
Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich budynków mieszkalnych na obszarze gminy	63,99%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Naruszewo

Również w sferze przestrzenno-funkcjonalnej nie zanotowano występowania sytuacji kryzysowej, gdzie diagnozowano udział liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej lub korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków w stosunku do wszystkich budynków mieszkalnych oraz udział liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do wszystkich budynków mieszkalnych.

Tabela 14. Stopień skanalizowania i zwodociągowania budynków mieszkalnych na terenie jednostki Sosenkowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Udział liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej lub korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków w stosunku do wszystkich budynków mieszkalnych na obszarze jednostki	16,33%
Udział liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej lub korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków w stosunku do wszystkich budynków mieszkalnych na obszarze gminy	14,96%
Udział liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do wszystkich budynków mieszkalnych na obszarze jednostki	89,80%
Udział liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do wszystkich budynków mieszkalnych na obszarze gminy	78,85%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Naruszewo

W sferze technicznej badany był dostęp do podstawowych usług poprzez funkcjonowanie na danym terenie gminnego budynku użyteczności publicznej. Na obszarze jednostki Sosenkowo brak jest takiego obiektu, wobec czego stwierdzono w tej sferze stan kryzysowy.

1.2. Troski

Obszar jednostki Troski zajmuje powierzchnię 593,66 ha i zamieszkiwany jest przez 253 osoby. Biorąc pod uwagę ekonomiczne grupy mieszkańców, na tutejszym terenie zdiagnozowano problem związany z zaawansowaniem procesu starzenia się ludności tj. wysokiego udziału ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem. Udział ten wynosi 23,32% i jest wyższy od średniej dla gminy o 1,43 p. proc. Oznacza to, że tutejszy obszar zmagają się z problemem starzejącego się społeczeństwa.

Tabela 15. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w jednostce Troski w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat)	49
Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (kobiety 18-59 lat; mężczyźni 18-64 lata)	145
Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (kobiety 60 lat i więcej; mężczyźni 65 lat i więcej)	59
Razem	253

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Naruszewo

Tabela 16. Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem w jednostce Troski w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na obszarze jednostki	23,32%
Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na obszarze gminy	21,89%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Naruszewo

Starzenie się społeczeństwa wiąże się z większym zapotrzebowaniem na opiekę zdrowotną i usługi opiekuńcze. To może prowadzić do wzrostu kosztów opieki zdrowotnej i obciążać budżet gminy, co ograniczy dostępność środków na projekty rewitalizacyjne. Osoby starsze mogą mieć również tendencję do wycofywania się z życia społecznego, co może prowadzić do spadku zaangażowania w inicjatywy społeczne i kulturalne związane z rewitalizacją. Chcąc efektywnie wpłynąć na ten problem, proces rewitalizacji powinien uwzględniać różnorodność potrzeb i perspektyw różnych grup wiekowych. Tworzenie programów i inicjatyw, które angażują osoby starsze i wspierają ich aktywność społeczną oraz ekonomiczną, może pomóc w zminimalizowaniu negatywnego wpływu starzenia się społeczeństwa na proces rewitalizacji.

Jednostka Troski charakteryzuje się wysokim udziałem bezrobotnych w ludności ogółem na danym obszarze. W roku 2022 udział osób bezrobotnych na tutejszym terenie wyniósł 4,74%, co jest wartością o 1,44 p. proc. powyżej średniej dla gminy. Osoby dotknięte bezrobociem mogą potrzebować wsparcia i programów szkoleniowych, aby odzyskać umiejętności i wrócić na rynek pracy. Brak takiego wsparcia może utrudniać reintegrację zawodową i prowadzić do długotrwałego bezrobocia. Problem bezrobocia może prowadzić do braku perspektyw rozwoju społeczności lokalnej. Mieszkańcy, którzy nie mają dostępu do pracy, mogą odczuwać frustrację i brak nadziei na lepszą przyszłość, co może wpływać na ich zaangażowanie w procesy rewitalizacyjne. Istotne w rozwiązywaniu problemu bezrobocia w obszarach objętych rewitalizacją są inwestycje w edukację, szkolenia zawodowe i programy reintegracji zawodowej oraz programy i inicjatywy, które wspierają tworzenie miejsc pracy, oferują wsparcie dla osób bezrobotnych, i promują rozwój przedsiębiorczości na lokalnym rynku pracy.

Tabela 17. Liczba osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych na terenie jednostki Troski w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba osób bezrobotnych ogółem	12
Udział bezrobotnych w ludności ogółem na obszarze jednostki	4,74%
Udział bezrobotnych w ludności ogółem na obszarze gminy	3,30%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Płońsku

Zauważalnym problemem z zakresu pomocy społecznej na terenie jednostki Troski jest ubóstwo. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ludności ogółem wyniósł na tutejszym terenie 0,79%, co jest wartością wyższą od średniej dla gminy o 0,18 p. proc.

Tabela 18. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ludności ogółem na terenie jednostki Troski w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na obszarze jednostki	2
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ludności ogółem na obszarze jednostki	0,79%
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ludności ogółem na obszarze gminy	0,61%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Naruszewie
Na terenie jednostki zdiagnozowano sytuację kryzysową związaną z wysokim udziałem osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem.

Tabela 19. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na terenie jednostki Troski w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na obszarze jednostki	3
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na obszarze jednostki	1,19%
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na obszarze gminy	0,90%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Naruszewie
Osoby dotknięte ubóstwem i niepełnosprawnością często mogą mieć trudności w zaangażowaniu się w procesy rewitalizacyjne, ze względu na swoje własne trudności życiowe, brak czasu czy brak dostępu do edukacji i informacji, co może ograniczać aktywność społeczności lokalnej i jej zdolność do partycypacji w projektach rewitalizacyjnych. Taki stan rzeczy może utrudniać proces rewitalizacji, ponieważ wymaga kompleksowego podejścia do rozwiązywania trudnych kwestii społecznych i ekonomicznych.

Jednym z problemów zdiagnozowanych na obszarze jednostki jest także wysoki udział liczby Niebieskich Kart na 100 mieszkańców, co wskazuje na niewystarczający poziom bezpieczeństwa funkcjonowania rodzin. Aby poradzić sobie z tym zagrożeniem, ważne jest, aby proces rewitalizacji uwzględniał strategie poprawy bezpieczeństwa, takie jak zwiększanie obecności policyjnej, programy prewencji przestępczości, inwestycje w oświetlenie uliczne i inicjatywy społecznościowe, które promują poczucie wspólnoty i zaangażowanie

mieszkańców w dbanie o swoje otoczenie. Bezpieczeństwo rodzin i mieszkańców jest kluczowym elementem sukcesu każdego procesu rewitalizacji.

Tabela 20. Liczba Niebieskich Kart na terenie jednostki Troski w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba Niebieskich Kart na obszarze jednostki	1
Liczba Niebieskich Kart na 100 mieszkańców na obszarze jednostki	0,40
Liczba Niebieskich Kart na 100 mieszkańców na obszarze gminy	0,31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Czerwińsku nad Wisłą

Na terenie jednostki Troski stwierdzono równie obszar znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnego zjawiska społecznego – przestępczości – zdiagnozowany za pomocą wskaźnika liczby przestępstw popełnionych na 1 000 mieszkańców. Na przedmiotowym obszarze wyniósł on 39,53, co jest wartością wyższą o 29,51 od średniej dla gminy.

Tabela 21. Przestępczość na terenie jednostki Troski w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba przestępstw popełnionych na obszarze jednostki	10
Wskaźnik liczby przestępstw popełnionych na 1 000 mieszkańców na obszarze jednostki	39,77
Wskaźnik liczby przestępstw popełnionych na 1 000 mieszkańców na obszarze gminy	10,02

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Czerwińsku nad Wisłą

Obszary, które uległy zaniedbaniu i degradacji, często stają się miejscem, gdzie przestępczość może być bardziej powszechna. To z kolei wpływa na ogólną jakość życia mieszkańców i stanowi przeszkodę dla rozwoju lokalnego. Poprzez proces rewitalizacji, obszary te mogą być przekształcone, modernizowane i ożywiane, co często skutkuje spadkiem przestępczości. Za bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Naruszewo odpowiada Posterunek Policji w Czerwińsku nad Wisłą. Poprawa warunków życia, tworzenie nowych miejsc pracy, tworzenie przestrzeni publicznych sprzyjających aktywnościom społecznym i kulturalnym oraz zwiększenie obecności służb policyjnych, wszystko to może zmniejszyć motywację do popełniania przestępstw i tworzyć bardziej bezpieczne i przyjazne środowisko dla mieszkańców. To ilustruje, jak rewitalizacja może odwracać negatywne tendencje związane z przestępczością i przyczyniać się do rozwoju lokalnego poprzez poprawę bezpieczeństwa i jakości życia w danym obszarze.

Na terenie jednostki Troski w roku 2022 nie odnotowano żadnych kolizji drogowych, co świadczy o dobrym stanie bezpieczeństwa w ruchu drogowym na tutejszym terenie.

Tabela 22. Kolizje drogowe na terenie jednostki Troski w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba kolizji drogowych na obszarze jednostki	0
Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na obszarze jednostki	0,00
Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na obszarze gminy	0,39

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Czerwińsku nad Wisłą

Na tutejszym terenie zdiagnozowano także negatywną sytuację związaną z niskim poziomem edukacji tj. wysoki udział liczby 8-klasistów z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy dla wszystkich przedmiotów, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów.

Tabela 23. Udział liczby 8-klasistów z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów w rozbiu na poszczególne przedmioty na terenie jednostki Troski w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Udział liczby 8-klasistów z obszaru jednostki z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - I przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów	80,00%
Udział liczby 8-klasistów z obszaru jednostki z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - II przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów	80,00%
Udział liczby 8-klasistów z obszaru jednostki z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - III przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów	60,00%
Udział liczby 8-klasistów z obszaru gminy z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - I przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów	42,16%
Udział liczby 8-klasistów z obszaru gminy z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - II przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów	56,86%
Udział liczby 8-klasistów z obszaru gminy z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - III przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów	59,80%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Naruszewo

W celu zbadania poziomu przedsiębiorczości mieszkańców pod uwagę wzięto liczbę zarejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców oraz liczbę wyrejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców. W przypadku jednostki Troski negatywną sytuację odnotowano w obu powyższych przypadkach.

Tabela 24. Przedsiębiorczość na terenie jednostki Troski w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba zarejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na obszarze jednostki	0,00
Liczba wyrejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na obszarze jednostki	0,40

Wyszczególnienie	2022
Liczba zarejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na obszarze gminy	0,13
Liczba wyrejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na obszarze gminy	0,10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Naruszewo

Zaniedbane obszary często borykają się z brakiem inwestycji, ograniczonym dostępem do kapitału i niskim poziomem przedsiębiorczości. To prowadzi do wysokiej stopy bezrobocia, ubóstwa i braku różnorodności gospodarczej. W ramach procesu rewitalizacji konieczne jest promowanie przedsiębiorczości i tworzenia warunków do rozwoju lokalnych firm. Działania te mogą obejmować tworzenie inkubatorów przedsiębiorczości, wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw, ułatwienie dostępu do finansowania czy stworzenia sprzyjającego klimatu biznesowego. Wsparcie dla lokalnych przedsiębiorstw przyczynia się do tworzenia miejsc pracy, wzrostu dochodów mieszkańców i zwiększenia atrakcyjności obszaru dla inwestorów zewnętrznych. Rozwinięta przedsiębiorczość stymuluje rozwój lokalnej gospodarki i wpływa pozytywnie na społeczność, stanowiąc kluczowy element sukcesu procesu rewitalizacji.

W sferze środowiskowej na terenie jednostki Troski zdiagnozowano wysoki udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich budynków mieszkalnych, który wyniósł 86,89%, co jest wartością wyższą od średniej dla gminy o 22,90 p. proc.

Tabela 25. Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich budynków mieszkalnych na terenie jednostki Troski w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich budynków mieszkalnych na obszarze jednostki	86,89%
Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich budynków mieszkalnych na obszarze gminy	63,99%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Naruszewo

W przypadku wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia, w stosunku do wagi wszystkich zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych na tutejszym obszarze nie odnotowano kryzysowej sytuacji.

Tabela 26. Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska na terenie jednostki Troski w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia, w stosunku do wagi wszystkich zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych na obszarze jednostki	40,49%

Wyszczególnienie	2022
Udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia, w stosunku do wagi wszystkich zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych na obszarze gminy	47,69%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Naruszewo

Również w sferze przestrzenno-funkcjonalnej odnośnie udziału liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej lub korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków w stosunku do wszystkich budynków mieszkalnych nie zanotowano występowania sytuacji kryzysowej. Przeciwnie wyglądała sytuacja z udziałem liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do wszystkich budynków mieszkalnych, gdzie odnotowano wartość niższą o 19,83 p. proc. od średniej wartości dla gminy.

Tabela 27. Stopień skanalizowania i zwodociągowania budynków mieszkalnych na terenie jednostki Troski w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Udział liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej lub korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków w stosunku do wszystkich budynków mieszkalnych na obszarze jednostki	19,67%
Udział liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej lub korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków w stosunku do wszystkich budynków mieszkalnych na obszarze gminy	14,96%
Udział liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do wszystkich budynków mieszkalnych na obszarze jednostki	59,02%
Udział liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do wszystkich budynków mieszkalnych na obszarze gminy	78,85%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Naruszewo

W sferze technicznej badany był dostęp do podstawowych usług poprzez funkcjonowanie na danym terenie gminnego budynku użyteczności publicznej. Na obszarze jednostki Troski brak jest takiego obiektu, wobec czego stwierdzono w tej sferze stan kryzysowy.

1.3. Żukowo

Obszar jednostki Żukowo zajmuje powierzchnię 676,43 ha i zamieszkiwany jest przez 168 osób. Biorąc pod uwagę ekonomiczne grupy mieszkańców, na tutejszym terenie zdiagnozowano problem związany z zaawansowaniem procesu starzenia się ludności tj. wysokiego udziału ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem. Udział ten wynosi 22,62% i jest wyższy od średniej dla gminy o 0,73 p. proc. Wobec powyższego na terenie tym występuje problemem starzejącego się społeczeństwa.

Tabela 28. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w jednostce Żukowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat)	33
Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (kobiety 18-59 lat; mężczyźni 18-64 lata)	97
Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (kobiety 60 lat i więcej; mężczyźni 65 lat i więcej)	38
Razem	168

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Naruszewo

Tabela 29. Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem w jednostce Żukowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na obszarze jednostki	22,62%
Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na obszarze gminy	21,89%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Naruszewo

Starzenie się społeczeństwa wiąże się z większym zapotrzebowaniem na opiekę zdrowotną i usługi opiekuńcze. To może prowadzić do wzrostu kosztów opieki zdrowotnej i obciążać budżet gminy, co ograniczy dostępność środków na projekty rewitalizacyjne. Osoby starsze mogą mieć również tendencję do wycofywania się z życia społecznego, co może prowadzić do spadku zaangażowania w inicjatywy społeczne i kulturalne związane z rewitalizacją. Chcąc efektywnie wpłynąć na ten problem, proces rewitalizacji powinien uwzględniać różnorodność potrzeb i perspektyw różnych grup wiekowych. Tworzenie programów i inicjatyw, które angażują osoby starsze i wspierają ich aktywność społeczną oraz ekonomiczną, może pomóc w zminimalizowaniu negatywnego wpływu starzenia się społeczeństwa na proces rewitalizacji.

Jednostka Żukowo charakteryzuje się wysokim udziałem bezrobotnych w ludności ogółem na danym obszarze. W roku 2022 udział osób bezrobotnych na tutejszym terenie wyniósł 6,55%, co jest wartością o 3,25 p. proc. powyżej średniej dla gminy. Osoby dotknięte bezrobociem mogą potrzebować wsparcia i programów szkoleniowych, aby odzyskać umiejętności i wrócić na rynek pracy. Brak takiego wsparcia może utrudniać reintegrację zawodową i prowadzić do długotrwałego bezrobocia. Problem bezrobocia może prowadzić do braku perspektyw rozwoju społeczności lokalnej. Mieszkańcy, którzy nie mają dostępu do pracy, mogą odczuwać frustrację i brak nadziei na lepszą przyszłość, co może wpływać na ich zaangażowanie w procesy rewitalizacyjne. Istotne w rozwiązywaniu problemu bezrobocia w obszarach

objętych rewitalizacją są inwestycje w edukację, szkolenia zawodowe i programy reintegracji zawodowej oraz programy i inicjatywy, które wspierają tworzenie miejsc pracy, oferują wsparcie dla osób bezrobotnych, i promują rozwój przedsiębiorczości na lokalnym rynku pracy.

Tabela 30. Liczba osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych na terenie jednostki Żukowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba osób bezrobotnych ogółem	11
Udział bezrobotnych w ludności ogółem na obszarze jednostki	6,55%
Udział bezrobotnych w ludności ogółem na obszarze gminy	3,30%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Płońsku
Z zakresu ubóstwa i niepełnosprawności na terenie jednostki Żukowo nie zdiagnozowano sytuacji kryzysowej. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa i niepełnosprawności w ludności ogółem kształtował się poniżej średniej dla gminy.

Tabela 31. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ludności ogółem na terenie jednostki Żukowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na obszarze jednostki	0
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ludności ogółem na obszarze jednostki	0,00%
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ludności ogółem na obszarze gminy	0,61%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Naruszewie

Tabela 32. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na terenie jednostki Żukowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na obszarze jednostki	1
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na obszarze jednostki	0,60%
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na obszarze gminy	0,90%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Naruszewie
Jednym z problemów zdiagnozowanych na obszarze jednostki jest wysoki udział liczby Niebieskich Kart na 100 mieszkańców, co wskazuje na niewystarczający poziom bezpieczeństwa funkcjonowania rodzin. Aby poradzić sobie z tym zagrożeniem, ważne jest, aby proces rewitalizacji uwzględniał strategie poprawy bezpieczeństwa, takie jak zwiększanie obecności policyjnej, programy prewencji przestępczości, inwestycje w oświetlenie uliczne

i inicjatywy społecznościowe, które promują poczucie wspólnoty i zaangażowanie mieszkańców w dbanie o swoje otoczenie. Bezpieczeństwo rodzin i mieszkańców jest kluczowym elementem sukcesu każdego procesu rewitalizacji.

Tabela 33. Liczba Niebieskich Kart na terenie jednostki Żukowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba Niebieskich Kart na obszarze jednostki	1
Liczba Niebieskich Kart na 100 mieszkańców na obszarze jednostki	0,60
Liczba Niebieskich Kart na 100 mieszkańców na obszarze gminy	0,31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Czerwińsku nad Wisłą

Na terenie jednostki Żukowo stwierdzono równie obszar znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnego zjawiska społecznego – przestępczości – zdiagnozowany za pomocą wskaźnika liczby przestępstw popełnionych na 1 000 mieszkańców. Na przedmiotowym obszarze wyniósł on 11,90, co jest wartością wyższą o 1,88 od średniej dla gminy.

Tabela 34. Przestępczość na terenie jednostki Żukowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba przestępstw popełnionych na obszarze jednostki	2
Wskaźnik liczby przestępstw popełnionych na 1 000 mieszkańców na obszarze jednostki	11,90
Wskaźnik liczby przestępstw popełnionych na 1 000 mieszkańców na obszarze gminy	10,02

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Czerwińsku nad Wisłą

Obszary, które uległy zaniedbaniu i degradacji, często stają się miejscem, gdzie przestępczość może być bardziej powszechna. To z kolei wpływa na ogólną jakość życia mieszkańców i stanowi przeszkodę dla rozwoju lokalnego. Poprzez proces rewitalizacji, obszary te mogą być przekształcone, modernizowane i ożywiane, co często skutkuje spadkiem przestępczości. Za bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Naruszewo odpowiada Posterunek Policji w Czerwińsku nad Wisłą. Poprawa warunków życia, tworzenie nowych miejsc pracy, tworzenie przestrzeni publicznych sprzyjających aktywnościom społecznym i kulturalnym oraz zwiększenie obecności służb policyjnych, wszystko to może zmniejszyć motywację do popełniania przestępstw i tworzyć bardziej bezpieczne i przyjazne środowisko dla mieszkańców. To ilustruje, jak rewitalizacja może odwracać negatywne tendencje związane z przestępczością i przyczyniać się do rozwoju lokalnego poprzez poprawę bezpieczeństwa i jakości życia w danym obszarze.

Na terenie jednostki Żukowo w roku 2022 odnotowano liczbę kolizji drogowych na 100 mieszkańców powyżej średniej dla gminy, co świadczy o niedostatecznym stanie bezpieczeństwa w ruchu drogowym na tutejszym terenie. Kluczowymi elementami

minimalizowania tego rodzaju zagrożeń i poprawy ogólnego stanu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizowanym jest m.in. tworzenie oraz wdrażanie programów i polityk bezpieczeństwa, które zapewniają ochronę mieszkańców, pracowników i inwestorów.

Tabela 35. Kolizje drogowe na terenie jednostki Żukowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba kolizji drogowych na obszarze jednostki	1
Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na obszarze jednostki	0,60
Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na obszarze gminy	0,39

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Czerwińsku nad Wisłą

Istotnym problemem jest także zły stan techniczny drogi przebiegającej przez jednostkę. Stwarza to zagrożenie dla poruszających się drogą mieszkańców oraz wpływa negatywnie na rozwój lokalnej społeczności. Nierówności powierzchni mogą ograniczyć również zdolność do poruszania się pojazdów, szczególnie w warunkach złej pogody, a nawet powodować ich uszkodzenie. Dlatego regularne utrzymanie i modernizacja dróg gruntowych są istotne dla zapewnienia bezpieczeństwa użytkowników, rozwoju lokalnych społeczności oraz ochrony środowiska. Poniżej przedstawiono dokumentację fotograficzną przedstawiającą obecny stan techniczny drogi przebiegającej przez jednostkę Troski.

Rysunek 2. Stan techniczny drogi przebiegającej przez jednostkę Troski

Źródło: Urząd Gminy w Naruszewie

Na tutejszym terenie zdiagnozowano także negatywną sytuację związaną z niskim poziomem edukacji tj. wysoki udział liczby 8-klasistów z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - III przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów. Wskaźnik ten na obszarze jednostki Żukowo osiągnął 100%, co oznacza, że wszyscy 8-klasiści z tego terenu uzyskali w egzaminie ósmoklasisty za II przedmiot wynik z egzaminu poniżej średniej dla gminy.

Tabela 36. Udział liczby 8-klasistów z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów w rozbiu na poszczególne przedmioty na terenie jednostki Żukowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Udział liczby 8-klasistów z obszaru jednostki z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - I przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów	0,00%
Udział liczby 8-klasistów z obszaru jednostki z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - II przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów	0,00%
Udział liczby 8-klasistów z obszaru jednostki z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - III przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów	100,00%
Udział liczby 8-klasistów z obszaru gminy z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - I przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów	42,16%
Udział liczby 8-klasistów z obszaru gminy z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - II przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów	56,86%
Udział liczby 8-klasistów z obszaru gminy z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - III przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów	59,80%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Naruszewo

W celu zbadania poziomu przedsiębiorczości mieszkańców pod uwagę wzięto liczbę zarejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców oraz liczbę wyrejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców. W przypadku jednostki Żukowo negatywną sytuację odnotowano w związku z brakiem rejestracji nowych podmiotów na tutejszym terenie.

Tabela 37. Przedsiębiorczość na terenie jednostki Żukowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Liczba zarejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na obszarze jednostki	0,00
Liczba wyrejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na obszarze jednostki	0,00
Liczba zarejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na obszarze gminy	0,13
Liczba wyrejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na obszarze gminy	0,10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Naruszewo

Zaniedbane obszary często borykają się z brakiem inwestycji, ograniczonym dostępem do kapitału i niskim poziomem przedsiębiorczości. To prowadzi do wysokiej stopy bezrobocia, ubóstwa i braku różnorodności gospodarczej. W ramach procesu rewitalizacji konieczne jest promowanie przedsiębiorczości i tworzenia warunków do rozwoju lokalnych firm. Działania te mogą obejmować tworzenie inkubatorów przedsiębiorczości, wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw, ułatwienie dostępu do finansowania czy stworzenia sprzyjającego klimatu biznesowego. Wsparcie dla lokalnych przedsiębiorstw przyczynia się do tworzenia miejsc pracy, wzrostu dochodów mieszkańców i zwiększenia atrakcyjności obszaru dla inwestorów

zewnątrznych. Rozwinięta przedsiębiorczość stymuluje rozwój lokalnej gospodarki i wpływa pozytywnie na społeczność, stanowiąc kluczowy element sukcesu procesu rewitalizacji.

W sferze środowiskowej na terenie jednostki Żukowo zdiagnozowano wysoki udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia, w stosunku do wagi wszystkich zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych, który wyniósł 49,90%, co jest wartością wyższą od średniej dla gminy o 2,21 p. proc.

Tabela 38. Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska na terenie jednostki Żukowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia, w stosunku do wagi wszystkich zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych na obszarze jednostki	49,90%
Udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia, w stosunku do wagi wszystkich zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych na obszarze gminy	47,69%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Naruszewo

W przypadku udziału liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich budynków mieszkalnych na tutejszym obszarze nie odnotowano kryzysowej sytuacji.

Tabela 39. Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich budynków mieszkalnych na terenie jednostki Żukowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich budynków mieszkalnych na obszarze jednostki	60,00%
Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich budynków mieszkalnych na obszarze gminy	63,99%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Naruszewo

Również w sferze przestrzenno-funkcjonalnej odnośnie udziału liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do wszystkich budynków mieszkalnych nie zanotowano występowania sytuacji kryzysowej. Przeciwnie wyglądała sytuacja z udziałem liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej lub korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków w stosunku do wszystkich budynków mieszkalnych, gdzie odnotowano wartość niższą o 1,63 p. proc. od średniej wartości dla gminy.

Tabela 40. Stopień skanalizowania i zwodociągowania budynków mieszkalnych na terenie jednostki Żukowo w roku 2022

Wyszczególnienie	2022
Udział liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej lub korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków w stosunku do wszystkich budynków mieszkalnych na obszarze jednostki	13,33%

Wyszczególnienie	2022
Udział liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej lub korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków w stosunku do wszystkich budynków mieszkalnych na obszarze gminy	14,96%
Udział liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do wszystkich budynków mieszkalnych na obszarze jednostki	98,33%
Udział liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do wszystkich budynków mieszkalnych na obszarze gminy	78,85%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Naruszewo

W sferze technicznej badany był dostęp do podstawowych usług poprzez funkcjonowanie na danym terenie gminnego budynku użyteczności publicznej. Na obszarze jednostki Żukowo brak jest takiego obiektu, wobec czego stwierdzono w tej sferze stan kryzysowy.

1.4. Podsumowanie

Podsumowując, problem zaawansowania procesu starzenia się ludności charakteryzujący się wysokim udziałem ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem odnotowano w jednostkach Troski i Żukowo. Natomiast problem wysokiego udziału bezrobotnych w ludności ogółem zanotowano we wszystkich jednostkach. Ponadto na obszarze jednostek Sosenkowo i Troski występuje wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ludności ogółem, a na terenie samej jednostki Troski wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem.

Jeżeli chodzi o problem bezpieczeństwa w ruchu drogowym, który mierzony jest liczbą występujących wypadków drogowych na 100 mieszkańców, to występuje on na terenie jednostek Sosenkowo i Żukowo. Problem ten stanowi istotny czynnik, który ma wpływ na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców i związany jest z popełnieniem przestępstw o charakterze drogowym. Wypadki drogowe niosą za sobą wiele negatywnych konsekwencji, do których należą skutki zdrowotne, psychologiczne, społeczne i ekonomiczne. Związane są m.in. ze zdrowiem, stanem psychicznym osób poszkodowanych, bliskich ofiar, sprawców, uczestników i środków zdarzenia, pomniejszeniem jakości życia, uszkodzeniem mienia, pogorszeniem sytuacji materialnej, prac służb operacyjnych i porządkowych. Wobec tego przekładają się one na kryzys na wielu płaszczyznach i ponoszone są nie tylko bezpośrednio przez poszkodowanych, ale i pozostałych mieszkańców.

Istotnymi problemami na terenie wszystkich jednostek jest także problem niewystarczającego bezpieczeństwa funkcjonowania rodzin, mierzonego wskaźnikiem liczby Niebieskich Kart na 100 mieszkańców oraz problem przestępczości, który zdiagnozowano poprzez wskaźnik liczby przestępstw popełnionych na 1 000 mieszkańców. Zjawisko przestępczości związane jest z występowaniem na danym terenie osób, które dopuściły się czynów zabronionych uznanych

za społecznie szkodliwe lub niebezpieczne. Mają one wpływ na stan mienia mieszkańców oraz poczucie ich bezpieczeństwa na danym obszarze.

We wszystkich jednostkach występuje również problem niskiego poziomu edukacji, związany z wysokim udziałem liczby 8-klasistów z wynikiem z egzaminu ósmoklasisty poniżej średniej dla gminy.

W sferze gospodarczej odnotowano problem niskiego stopnia przedsiębiorczości, związany z brakiem rejestracji nowych podmiotów gospodarczych na terenie wszystkich trzech jednostek oraz na obszarze jednostki Troski problem słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, związany z ponadprzeciętną liczbą wyrejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych.

W sferze środowiskowej problem wysokiego udziału wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia, w stosunku do wagi wszystkich zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych odnotowano na terenie jednostki Sosenkowo i Żukowo. W jednostce Troski stwierdzono natomiast problem z obszaru przekroczenie standardów jakości powietrza, związany z wysokim udziałem liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich budynków mieszkalnych.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej zdiagnozowano problem niedostatecznego stopnia skanalizowania budynków mieszkalnych w jednostce Żukowo oraz niedostateczny stopień zwodociągowania budynków mieszkalnych na terenie jednostki Troski.

W sferze technicznej problem niewystraczającego dostępu do podstawowych usług z powodu braku funkcjonowania na danym obszarze gminnego budynku użyteczności publicznej stwierdzono w każdej jednostce.

Poza zdiagnozowanymi problemami wszystkie jednostki osadnicze wyznaczone jako obszar rewitalizacji gminy Naruszewo charakteryzują się dużym potencjałem rozwoju, co stanowi istotny element dla realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Na terenie wszystkich jednostek znajdują się szczególnie cenne obiekty zabytkowe tj. na terenie jednostki Troski wpisany do Rejestru Zabytków zespół dworski oraz wiatrak koźlak, na terenie jednostki Żukowo wpisany do Rejestru Zabytków zespół sakralny oraz na terenie jednostki Sosenkowo ujęty w Ewidencji Zabytków zespół folwarczny. Zabytki są integralną częścią historii i kultury regionu. Ich zachowanie pomaga budować tożsamość lokalną i promować dziedzictwo kulturowe, co może stanowić źródło dumy dla mieszkańców i wzmacniać proces rewitalizacji. Występowanie obiektów zabytkowych stanowi również katalizator rozwoju danego obszaru. Ich dobry stan zachowania przyciąga turystów, a co za tym idzie generuje dochody, co wzmacnia lokalną gospodarkę. Ponadto, cenne zespoły zabytkowe pomagają budować tożsamość kulturową i edukacyjną, stanowiąc unikalne

narzędzie do nauki historii, architektury i kultury. Odnowa tych miejsc ożywia, przyciągając inwestorów, a także podkreśla unikalny charakter i estetykę danego miejsca. Zachowanie zabytków jest kluczowe dla rozwoju kultury i dziedzictwa lokalnego, a także sprzyja tworzeniu zrównoważonych, atrakcyjnych i pełnych życia społeczności.

Jednostka Troski wyróżnia się również potencjałem gospodarczym związanym z produkcją roślinną. Z uwagi na rozwój upraw warzywniczych w roku 2014, w miejscowości Wróblewo – Osiedle został otwarty nowoczesny zakład przetwórstwa warzyw. Zakład ten przyczynia się do wielu korzyści dla społeczności lokalnej m.in. poprzez tworzenie miejsc pracy, co jest niezwykle istotne w walce z bezrobociem i poprawie jakości życia mieszkańców, oraz również działaniem w formie katalizatora rozwoju lokalnych rolników, którzy dostarczają surowce, co zwiększa ich dochody. Ponadto, taki zakład może stanowić centrum edukacyjne i szkoleniowe, pomagając w rozwoju umiejętności mieszkańców i wspierając lokalne rolnictwo, co przyczynia się do wzrostu gospodarczego i zrównoważonego rozwoju społeczności lokalnej.

Jednostka Żukowo wyróżnia się natomiast występowaniem na swoim terenie cennych obszarów przyrodniczych tj. Naruszewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Rewitalizacja prowadzona na tym obszarze może przyczynić się do zachowania bioróżnorodności, ochrony ekosystemów i poprawy jakości życia mieszkańców. Obszar taki stanowi atrakcyjne miejsca do rekreacji, turystyki i edukacji, przyciągając odwiedzających i generując dochody dla lokalnej gospodarki. Ponadto, zielone przestrzenie i obszary przyrodnicze mogą służyć jako miejsca na inwestycje w rozwój infrastruktury społecznej m.in. miejsca spotkań społeczności. Rewitalizacja prowadzona na terenie obszarów przyrodniczych wpisuje się w długofalową strategię zrównoważonego rozwoju, przyczyniając się do zachowania dziedzictwa przyrodniczego oraz poprawiając jakość życia mieszkańców.

Na terenie jednostek Sosenkowo oraz Żukowo funkcjonują również jednostki OSP. Obecność ochotniczych straży pożarnych odgrywa kluczową rolę w kontekście rewitalizacji i rozwoju lokalnego. Te zaangażowane grupy społeczne stanowią ważny filar bezpieczeństwa lokalnej społeczności, a także pełnią funkcję społeczną i kulturową. Działalność ochotniczych straży pożarnych buduje silne więzi społeczne, zachęcając ludzi do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i tworzeniu lokalnej tożsamości. W ten sposób, obecność ochotniczych straży pożarnych stanowi istotny element rozwoju lokalnego, przyczyniając się zarówno do bezpieczeństwa, jak i spójności społeczności.

2. Powiązania gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy

W niniejszym rozdziale przedstawiono powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo na lata 2023-2030 ze Strategią Rozwoju Gminy Naruszewo na lata 2015-2025 oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Naruszewo. Nie opisano powiązań ze strategią rozwiązywania problemów społecznych, ponieważ Gmina Naruszewo nie posiada uchwalonej aktualnej strategii.

Strategia Rozwoju Gminy Naruszewo na lata 2015-2025

Strategia Rozwoju Gminy Naruszewo na lata 2015-2025 przyjęta została uchwałą nr X/72/2015 Rady Gminy w Naruszewie z dnia 20 listopada 2015 r., zmienioną uchwałą nr XLII/238/2022 Rady Gminy w Naruszewie z dnia 11 maja 2022 r.

Wizją określoną w Strategii jest: „Inteligenta gmina – znaczący, nowoczesny i przyjazny dla środowiska ośrodek rolniczo-gospodarczy z udziałem turystyki, tworzący wysokiej jakości przestrzeń do życia i działania wychodząc naprzeciw lokalnej społeczności.”

Strategia Rozwoju Gminy Naruszewo na lata 2015-2025 jest dokumentem, który wskazuje strategiczne kierunki działań na rzecz likwidacji zdiagnozowanych problemów w sferze technicznej, społecznej, gospodarczej i środowiskowej, na których powinna być skoncentrowana uwaga władz lokalnych w perspektywie do 2025 roku, aby lepiej zaspokajać zbiorowe potrzeby mieszkańców. Już w tym miejscu widoczna jest spójność dokumentu strategicznego z założeniami Gminnego Programu Rewitalizacji, który jest wieloletnim programem działań zmierzającym do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju.

W wyznaczonym obszarze rewitalizacji zdiagnozowano szereg problemów społecznych, ale także problemy gospodarcze oraz braki lub ograniczenia w sferze środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. W Strategii Rozwoju wśród słabych stron gminy wskazano m.in. brak instytucji wsparcia biznesu na terenie gminy, brak dostosowania kształcenia do potrzeb rynku pracy, brak zakładów produkcyjnych, wysoki udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności, słaby stan techniczny dróg gminnych, wzrost zanieczyszczenia powietrza w okresie grzewczym, niski poziom edukacji ekologicznej mieszkańców, ujemne przeciętne saldo migracji, brak polityki senioralnej gminy, brak sprecyzowanej polityki prorodzinnej, brak systemu aktywizacji osób starszych, brak edukacji prozdrowotnej, brak gminnego ośrodka kultury, wzrastająca liczba osób korzystających z pomocy społecznej, problemy społeczne (uzależnienie od alkoholu, hazard, przemoc w rodzinie), mała ilość organizacji pozarządowych, niska zdolność istniejących NGO

w zakresie pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych, niska aktywność społeczeństwa obywatelskiego (słaba frekwencja wyborcza).

Wśród celów określone zostały takie, których osiągnięcie poprzez realizację działań strategicznych zapewni zmniejszenie skali problemów zdiagnozowanych w obszarze rewitalizacji. Mowa tu o następujących celach strategicznych i operacyjnych określonych w Strategii:

- Cel strategiczny I. Zintegrowana i nowoczesna infrastruktura techniczna, w tym cele operacyjne: rozwój infrastruktury drogowej, dalsza rozbudowa systemów wodno-kanalizacyjnych, rozwój gospodarki przestrzennej oraz rozwój infrastruktury i technologii informacyjno-komunikacyjnej,
- Cel strategiczny II. Otwarty, kreatywny i konkurencyjny kapitał ludzki, w tym cele operacyjne: rozwiązywanie problemów społecznych i stymulowanie aktywności zawodowej włączeniu społecznemu, podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych społeczności lokalnej, podniesienie jakości usług oraz poprawa dostępności opieki nad małymi dziećmi (żłobki, przedszkola), rozwój i poszerzenie funkcji obiektów dydaktycznych, kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych oraz świetlic wiejskich, budowanie i upowszechnianie społeczeństwa informacyjnego oraz rozwijanie tożsamości i integracji społeczeństwa,
- Cel strategiczny III. Innowacyjna i efektywna wielosektorowa gospodarka, w tym cele operacyjne: wsparcie rozwoju usług rolno-spożywczych, handlu i rzemiosła, opracowanie i wdrożenie systemu promocji gospodarczej i inwestycyjnej oraz stworzenie atrakcyjnej oferty agroturystycznej i turystycznej gminy przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz ich wykorzystanie,
- Cel strategiczny IV. Środowisko naturalne wysokiej jakości, ochrona wartości przyrodniczych i historycznych, w tym cele operacyjne: ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalna gospodarka zasobami, renowacja i ochrona dziedzictwa historycznego i obiektów zabytkowych, zmniejszenie energochłonności budynków użyteczności publicznej oraz promocja ochrony środowiska, postaw proekologicznych i zdrowego trybu życia.

Strategia Rozwoju Gminy Naruszewo na lata 2015-2025 stanowi najważniejszy dokument wyznaczający kierunki działań podejmowanych na terenie gminy, w tym kierunki, które należy uwzględniać przy opracowywaniu programów i planów wykonawczych. Gminny Program Rewitalizacji stanowi dokument podrzędny Strategii Rozwoju, dlatego przy określaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych należy zachować zgodność i powiązanie działań z założeniami strategicznymi.

W poniższej tabeli przedstawiono powiązanie celów Gminnego Programu Rewitalizacji z celami Strategii Rozwoju.

Tabela 41. Powiązanie celów Gminnego Programu Rewitalizacji z celami Strategii Rozwoju

Cel określony w Gminnym Programie Rewitalizacji	Powiązanie z celem Strategii Rozwoju	Uzasadnienie
1. Mieszkańcy zaangażowani w działalność społeczną oraz aktywni zawodowo	Cel strategiczny II. Otwarty, kreatywny i konkurencyjny kapitał ludzki; Cel strategiczny III. Innowacyjna i efektywna gospodarka;	Cel wyznaczony w Gminnym Programie rewitalizacji obejmuje realizację następujących celów operacyjnych wyznaczonych w Strategii Rozwoju: rozwiązywanie problemów społecznych i stymulowanie aktywności zawodowej sprzyjającej włączeniu społecznemu, podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych społeczności lokalnej, a także rozwój i poszerzenie funkcji obiektów dydaktycznych, kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych oraz świetlic wiejskich, rozwijanie tożsamości i integracji społeczeństwa oraz rozwój i wsparcie konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw wobec czego wpisuje się on w niniejszy cel Strategii Rozwoju Gminy.
2. Atrakcyjna i zachęcająca mieszkańców do aktywizacji przestrzeń publiczna	Cel strategiczny I. Zintegrowana i nowoczesna infrastruktura techniczna; Cel strategiczny II. Otwarty, kreatywny i konkurencyjny kapitał ludzki;	Cel wyznaczony w Gminnym Programie rewitalizacji obejmuje realizację następujących celów operacyjnych wyznaczonych w Strategii Rozwoju: rozwój infrastruktury drogowej oraz podniesienie jakości usług wobec czego wpisuje się on w niniejsze cele Strategii Rozwoju Gminy.
3. Podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez remont obiektów użyteczności publicznej i budynków komunalnych	Cel strategiczny IV. Środowisko naturalne wysokiej jakości, ochrona wartości przyrodniczych i historycznych;	Cel wyznaczony w Gminnym Programie rewitalizacji obejmuje realizację następujących celów operacyjnych wyznaczonych w Strategii Rozwoju: ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalna gospodarka zasobami, zmniejszenie energochłonności budynków użyteczności publicznej oraz promocja ochrony środowiska, postaw proekologicznych i zdrowego trybu życia wobec czego wpisuje się on w niniejsze cele Strategii Rozwoju Gminy.

Źródło: Opracowanie własne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Naruszewo

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Naruszewo przyjęte zostało uchwałą nr XX/159/2002 Rady Gminy w Naruszewie z dnia 26 czerwca 2002 r. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zawiera m.in. przegląd potrzeb i możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego gminy.

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Naruszewo przyjęto następujące cele rozwoju: wzrost aktywizacji gospodarczej gminy, poprawa jakości życia mieszkańców, ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego, rozwój i usprawnienie systemów komunikacji i infrastruktury technicznej oraz kształtowanie ładu przestrzennego. Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo uwzględnia w swoich wyżej wymienione cele rozwoju.

W poniższej tabeli przedstawiono powiązanie celów Gminnego Programu Rewitalizacji z celami rozwoju Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Naruszewo.

Tabela 42. Powiązanie celów Gminnego Programu Rewitalizacji z celami działania Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego

Cel określony w Gminnym Programie Rewitalizacji	Powiązanie z głównymi celami działania określonymi w Studium
1. Mieszkańcy zaangażowani w działalność społeczną oraz aktywni zawodowo	- poprawa jakości życia mieszkańców; - wzrost aktywizacji gospodarczej gminy.
2. Atrakcyjna i zachęcająca mieszkańców do aktywizacji przestrzeń publiczna	- poprawa jakości życia mieszkańców; - rozwój i usprawnienie systemów komunikacji i infrastruktury technicznej.
3. Podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez remont obiektów użyteczności publicznej i budynków komunalnych	- poprawa jakości życia mieszkańców; - ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Źródło: Opracowanie własne

3. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja zawiera opis stanu docelowego w wyniku przeprowadzenia rewitalizacji w wyznaczonym obszarze rewitalizacji w aspekcie społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym oraz technicznym. Wizja stanowi podstawę określenia celów i kierunków działań, w ramach których realizowane będą przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Wizja obszaru rewitalizacji po realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji:

W 2030 roku obszar rewitalizacji jest miejscem sprzyjającym kreatywności i integracji lokalnej społeczności, gdzie osoby zagrożone wykluczeniem mogą korzystać z dostosowanej do ich potrzeb obiektów i infrastruktury.

Jednostki Sosenkowo, Troski i Żukowo to miejsca, które przyciągają mieszkańców, tworząc przyjazne środowisko do zamieszkania i stwarzają warunki do osiedlenia się.

Lokalna społeczność aktywnie uczestniczy w różnego rodzaju kulturalnych warsztatach i edukacyjnych zajęciach. Rozbudowana oferta społeczna, kulturalna i aktywności sportowo-rekreacyjnych jest dostosowana do zróżnicowanych potrzeb osób z różnych grup wiekowych.

Różnorodne grupy mieszkańców, obejmujące dzieci, młodzież, dorosłych i seniorów, z dużym zaciekawieniem korzystają z tych udogodnień. Osoby odpowiedzialne za projekty rewitalizacyjne wykazują doskonale zrozumienie problematyki wykluczenia społecznego i podejmują działania, których celem jest eliminacja tych barier.

W rezultacie dostosowują swoją ofertę do potrzeb osób o szczególnych wymaganiach.

Co więcej, budynki publiczne zostały przekształcone pod kątem architektonicznym, aby umożliwić łatwy dostęp osobom z niepełnosprawnościami.

Zrewitalizowany obszar przyciąga również turystów i przedsiębiorców, co przekłada się na dynamiczny rozwój zarówno pod względem społecznym, jak i gospodarczym.

Obszar ten wyróżnia się bezpieczną siecią komunikacyjną i aktywnym zaangażowaniem w inicjatywy związane z ochroną środowiska, takie jak ograniczanie emisji i wykorzystywanie źródeł energii odnawialnej.

W efekcie na obszarze rewitalizacji zmniejszyła się skala problemów i poprawie uległa jakość życia mieszkańców.

4. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań

Sformułowana w rozdziale powyżej wizja stanu obszaru rewitalizacji będzie możliwa do osiągnięcia poprzez realizację celów oraz odpowiadających im kierunków działań. Głównym zamierzeniem rewitalizacji jest ograniczenie zdiagnozowanych problemów przy jednoczesnym wykorzystaniu potencjału obszaru rewitalizacji, co wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

W ramach celów rewitalizacji określono kierunki działań, jakie należy podjąć, aby wyprowadzić obszar rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Każdemu z celów przypisano zjawiska problemowe, którym odpowiada dany cel oraz jednostki osadnicze w ramach obszaru rewitalizacji, dla których cel ma priorytetowe znaczenie. Ponadto określono mierniki osiągnięcia celu, które powinny być mierzone podczas okresowej oceny realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo oraz po zakończeniu wdrażania Programu.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą realizowane w ramach 3 celów rewitalizacji:

1. Mieszkańcy zaangażowani w działalność społeczną oraz aktywni zawodowo;
2. Atrakcyjna i zachęcająca mieszkańców do aktywizacji przestrzeń publiczna,
3. Podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez remont obiektów użyteczności publicznej i budynków komunalnych

Realizacja celu „Mieszkańcy zaangażowani w działalność społeczną oraz aktywni zawodowo” będzie obejmować działania z zakresu aktywizacji i integracji społecznej, w tym wsparcia rodzin dysfunkcyjnych zmagających się z problemami społecznymi. Uczestnictwo w warsztatach, zajęciach edukacyjnych czy sportowo-rekreacyjnych zwiększy aktywność mieszkańców obszaru rewitalizacji, umożliwi rozwój kreatywności i zdobycie nowych kompetencji, które będą mogły być wykorzystane przez mieszkańców w poszukiwaniu pracy. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji zyskają dostęp do zróżnicowanej oferty społecznej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej. Społeczeństwo starzeje się, rosną potrzeby osób starszych, ale także z niepełnosprawnościami i borykających się z długotrwałą bądź ciężką

chorobą, dlatego zapewnienie dostępu do usług społecznych dla tej grupy mieszkańców jest równie ważne, jak zwiększenie oferty usług publicznych dla dzieci i młodzieży.

Cel „Atrakcyjna i zachęcająca mieszkańców do aktywizacji przestrzeń publiczna” obejmuje realizację działań zmierzających do poprawy atrakcyjności przestrzeni publicznej i bezpieczeństwa. Ze względu na zdiagnozowany problem niskiego poziomu bezpieczeństwa na drogach istotna jest poprawa stanu technicznego dróg. Bezpieczna i atrakcyjna przestrzeń publiczna tworzy warunki do aktywności społecznej i gospodarczej, przyciąga ludzi do korzystania z oferty kulturalnej i rekreacyjnej, a także sprzyja integracji społeczności lokalnej. Ludzie chętniej korzystają z przestrzeni publicznej, gdy czują się w niej bezpiecznie, co sprzyja budowaniu więzi społecznych i aktywności obywatelskiej. Atrakcyjna przestrzeń publiczna stanowi fundament udanej rewitalizacji, wspierając rozwój społeczny, gospodarczy i ekologiczny, a także wzmacniając więzi społeczności lokalnej.

W ramach celu „Podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez remont obiektów użyteczności publicznej i budynków komunalnych” będą realizowane przedsięwzięcia z zakresu termomodernizacji obiektu użyteczności publicznej i budynku wielorodzinnego. Wpłyną one na zmniejszenie zużycia energii elektrycznej lub ciepłej, a co za tym idzie również zmniejszeniem kosztów utrzymania obiektów i infrastruktury. Ponadto termomodernizacja często idzie w parze z modernizacją architektoniczną, co wpływa na estetykę i wygląd budynków oraz całego obszaru rewitalizacji. Dlatego jest ona tak istotnym elementem procesu rewitalizacji, który przynosi korzyści społeczności lokalnej, środowisku i gospodarce.

Tabela 43. Cele rewitalizacji

Cel	Kierunek działania	Zdiagnozowany problem, któremu odpowiada cel	Jednostka osadnicza w obszarze rewitalizacji, dla której cel ma priorytetowe znaczenie	Mierniki osiągnięcia celu
Mieszkańcy zaangażowani w działalność społeczną oraz aktywni zawodowo	Wzrost aktywizacji i integracji społecznej, w tym wsparcie rodzin dysfunkcyjnych	Zaawansowanie procesu starzenia się ludności; Bezrobocie; Ubóstwo; Niepełnosprawność; Niski poziom edukacji; Niski stopień przedsiębiorczości; Słaba kondycja lokalnych przedsiębiorców;	Sosenkowo; Troski; Żukowo;	Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na danym obszarze; Udział bezrobotnych w ludności ogółem na danym obszarze; Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ludności ogółem na danym obszarze; Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na danym obszarze; Udział liczby 8-klasistów z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - I przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów; Udział liczby 8-klasistów z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - II przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów; Udział liczby 8-klasistów z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - III przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów; Liczba zarejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na danym obszarze; Liczba wyrejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na danym obszarze;

Cel	Kierunek działania	Zdiagnozowany problem, któremu odpowiada cel	Jednostka osadnicza w obszarze rewitalizacji, dla której cel ma priorytetowe znaczenie	Mierniki osiągnięcia celu
	Poprawa sytuacji mieszkańców na rynku pracy i ograniczenie bezrobocia			
	Zróźnicowana oferta społeczna, kulturalna i sportowo-rekreacyjna	Zaawansowanie procesu starzenia się ludności; Niepełnosprawność; Bezpieczeństwo funkcjonowania rodzin;	Sosenkowo; Troski; Żukowo;	Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na danym obszarze; Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na danym obszarze; Wskaźnik liczby Niebieskich Kart na 100 mieszkańców na danym obszarze;
Atrakcyjna i zachęcająca mieszkańców do aktywizacji przestrzeń publiczna	Wzrost atrakcyjności przestrzeni publicznej	Niski stopień przedsiębiorczości; Słaba kondycja lokalnych przedsiębiorców; Bezpieczeństwo na drogach;	Sosenkowo; Troski; Żukowo;	Liczba zarejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na danym obszarze; Liczba wyrejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na danym obszarze; Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze;
Podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez remont obiektów użyteczności publicznej i budynków komunalnych	Wzrost efektywności energetycznej budynków	Przekroczenie standardów jakości powietrza; Niewystarczający dostęp do podstawowych usług;	Sosenkowo; Troski; Żukowo;	Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich budynków mieszkalnych na danym obszarze; Lokalizacja na danym obszarze gminnego budynku użyteczności publicznej;

Źródło: Opracowanie własne

5. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne podejmowane będą bezpośrednio w celu eliminacji lub ograniczenia niepożądanych zjawisk zdiagnozowanych w obszarze rewitalizacji. Działania mogą być realizowane przez Gminę Naruszewo, ale także przez innych interesariuszy procesu rewitalizacji, niezależnie lub w porozumieniu z Gminą Naruszewo.

W ramach planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględniono działania, które będą realizowane głównie przez Gminę Naruszewo lub jej jednostki organizacyjne.

5.1. Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo na lata 2023-2030 są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy i określone cele rewitalizacji. Bez ich realizacji nie będzie możliwe osiągnięcie zakładanych celów i poprawa sytuacji w obszarze rewitalizacji. Część przedsięwzięć jest dedykowana wybranym jednostkom osadniczym, które stanowią obszar rewitalizacji, a część realizowana będzie z uwzględnieniem całego obszaru rewitalizacji i skierowana do wszystkich jego mieszkańców.

Szczegółowe powiązania i komplementarność pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami omówiono w rozdziale 6.1. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo na lata 2023-2030

Tabela 44. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Nazwa	Podmiot realizujący	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość [zł]	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Termin realizacji	Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Cel rewitalizacji: Mieszkańcy zaangażowani w działalność społeczną oraz aktywni zawodowo								
Kierunek działania: Wzrost aktywizacji i integracji społecznej, w tym wsparcie rodzin dysfunkcyjnych								
G1. Działania aktywizujące i integrujące osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym osoby starsze i z niepełnosprawnościami	Gmina Naruszewo i jej jednostki organizacyjne; Kluby sportowe; Organizacje pozarządowe; Instytucje kultury;	Organizacja przy zaangażowaniu animatora, klubów sportowych, organizacji pozarządowych i innych instytucji czasu wolnego dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami poprzez organizację następujących wydarzeń cyklicznych: – warsztatów, – zajęć edukacyjnych, – zajęć sportowych, – zajęć integracji międzypokoleniowej, – zajęć rekreacyjno-kulturowych. Działania będą realizowane w oparciu i istniejącą oraz rozbudowaną/przebudowaną infrastrukturę społeczną, w tym sportowo-rekreacyjną w ramach infrastrukturalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Realizacja zadania przyczyni się do ograniczenia problemów ze sfery społecznej tj. wpłynie na wzrost aktywizacji osób wykluczonych społecznie, w tym w szczególności osób starszych, bezrobotnych, niepełnosprawnych i ubogich. Ponadto przyczyni się również do zwiększenie bezpieczeństwa funkcjonowania rodzin. Dodatkowo działanie skierowane jest także do osób z rodzin objętych wsparciem pomocy społecznej oraz dzieci i młodzieży.	Sosenkowo; Troski; Żukowo;	50 000,00	Rezultaty: Zwiększenie poziomu aktywności i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji; Ożywienie społeczne mieszkańców; Wzrost kompetencji mieszkańców; Poprawa stanu zdrowia seniorów; Zwiększenie samodzielności osób starszych i niepełnosprawnych; Zmniejszenie problemu bezrobocia; Wskaźniki: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 15 osób; Sposób oceny: Listy obecności; Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo;	Działanie w swoim zamierzeniu skierowane jest do osób ze szczególnymi potrzebami; Przygotowanie materiałów edukacyjnych na warsztaty i zajęcia dla uczestników z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb; Organizacja warsztatów i zajęć w obiektach dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami;	2023-2030	Konflikty i napięcia między różnymi grupami lub mieszkańcami;
G2. Działania aktywizujące i integrujące dzieci i młodzież	Gmina Naruszewo i jej jednostki organizacyjne; Kluby sportowe;	Zadanie polega na organizacji, przy zaangażowaniu animatora, zajęć sportowo-rekreacyjnych, edukacyjnych, kulturowych i artystycznych, które pomogą rozwinąć umiejętności społeczne, zawodowe i z zakresu rozwiązywania problemów, zachęcać do	Sosenkowo; Troski; Żukowo;	50 000,00	Rezultaty: Ożywienie społeczne mieszkańców; Spadek liczby osób zagrożonych wykluczeniem	Przygotowanie materiałów edukacyjnych na warsztaty i zajęcia dla uczestników z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb;	2023-2030	Konflikty i napięcia między różnymi grupami lub mieszkańcami;

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo na lata 2023-2030

Nazwa	Podmiot realizujący	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość [zł]	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Termin realizacji	Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji
	Organizacje pozarządowe; Instytucje kultury;	aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia oraz wpływ na poszerzenia świadomości na temat uzależnień. W ramach zadania przewiduje się również organizację takich zajęć jak m.in. doradztwo rówieśnicze, edukację, liderowanie, coaching rówieśniczy) – młodzież zagrożona ubóstwem lub wykluczeniem społecznym będzie miała możliwość uzyskania pomocy w nauce w ramach prowadzonych zajęć edukacyjnych wyrównujących szanse edukacyjne uczniów z problemami. Ponadto w ramach zajęć młodzież będzie mogła wspólnie realizować pomysły, rozwijać zainteresowania, przeciwdziałać codziennym problemom, pracować nad zachowaniem i angażować się w pomoc innym. Działania będą realizowane w oparciu o istniejącą oraz rozbudowaną/ przebudowaną infrastrukturę społeczną, w tym sportowo-rekreacyjną w ramach infrastrukturalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Realizacja zadania przyczyni się do ograniczenia problemów ze sfery społecznej tj. wpłynie na wzrost aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym przede wszystkim dzieci i młodzieży, oraz na wzrost poziomu edukacji.			społecznym, w tym przede wszystkim dzieci i młodzieży; Rozwój umiejętności, pasji i uczestnictwa w życiu społecznym dzieci i młodzieży; Poprawa poziomu edukacji; Wskaźniki: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 15 osób; Sposób oceny: Listy obecności; Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo;	Organizacja warsztatów i zajęć w obiektach dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami;		
Kierunek działania: Poprawa sytuacji mieszkańców na rynku pracy i ograniczenie bezrobocia								
G3. Zatrudnienie animatora aktywności lokalnej	Gmina Naruszewo i jej jednostki organizacyjne; Instytucje kultury;	Zadanie polega na przeszkoleniu i zatrudnieniu animatora aktywności lokalnej, którego zadaniem będzie m.in. organizacja lokalnej społeczności i animacji społecznej w ramach prowadzonych działań miękkich.	Sosenkowo; Troski; Żukowo;	50 000,00	Rezultaty: Wzrost kompetencji mieszkańców; Zmniejszenie problemu bezrobocia; Wskaźniki: Liczba przeszkolonych i zatrudnionych osób na stanowisku animatora aktywności lokalnej: 1 osoba; Sposób oceny: Listy obecności;	Organizacja szkolenia w obiektach dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami;	2023-2030	Zrezygnowanie zatrudnionej osoby z funkcji animatora aktywności lokalnej;

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo na lata 2023-2030

Nazwa	Podmiot realizujący	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość [zł]	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Termin realizacji	Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji
					Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo;			
G4. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Gmina Naruszewo i jej jednostki organizacyjne; Powiatowy Urząd Pracy w Płońsku; Organizacje pozarządowe; Instytucje kultury;	Organizacja programów szkoleniowych i kursów zawodowych, w tym m.in. kursy podnoszące kwalifikacje zawodowe w różnych branżach, kursy z prowadzenia działalności gospodarczej, rozliczeń, doradztwo w zakresie pozyskania środków na prowadzenie działalności. Dodatkowo, w ramach projektu przewiduje się przeprowadzenie szkolenia składającego się m.in. z następujących bloków tematycznych: - Jak stworzyć CV i przygotować się do rozmowy kwalifikacyjnej; - Autoprezentacja - mocne i słabe strony; - Samozatrudnienie - swój pomysł na biznes; - Środki na założenie własnej firmy, regulacje prawne; Dokładny zakres szkoleń, kursów i zajęć realizowanych w ramach projektu, będzie uzależniony od zgłaszanych potrzeb. Realizacja szkoleń zawodowych pozwoli mieszkańcom zyskać nowe umiejętności zawodowe, co zwiększy ich szanse na zatrudnienie i poprawi jakość życia. Szkolenia zawodowe będą dostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy, co przyczyni się do tworzenia miejsc pracy i zwiększy konkurencyjności społeczności. Osoby uczestniczące w kursach zdobędą umiejętności, które są poszukiwane przez lokalnych pracodawców, co przeloży się na rozwój gospodarki lokalnej. Nabycie nowych umiejętności z pewnością wpłynie na zwiększenie poczucia własnej wartości i pewności siebie wśród mieszkańców, co pomoże im w przezwyciężaniu trudności i	Sosenkowo; Troski; Żukowo;	100 000,00	Rezultaty: Zwiększenie poziomu aktywności i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji; Wzrost kompetencji mieszkańców; Zmniejszenie problemu bezrobocia; Wskaźniki: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 15 osób; Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, pracujących po opuszczeniu programu: 5 osób; Sposób oceny: Listy obecności; Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo;	Przygotowanie materiałów edukacyjnych na warsztaty i zajęcia dla uczestników z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb; Organizacja warsztatów i zajęć w obiektach dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami;	2023-2030	Konflikty i napięcia między różnymi grupami lub mieszkańcami; Brak wsparcia dla osób uczestniczących w programach po ukończeniu szkolenia i niedopasowanie umiejętności do potrzeb rynku pracy;

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo na lata 2023-2030

Nazwa	Podmiot realizujący	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość [zł]	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Termin realizacji	Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji
		włączaniu się aktywnie w życie społeczności. Działania będą realizowane w oparciu i istniejącą oraz rozbudowaną/ przebudowaną infrastrukturę społeczną w ramach infrastrukturalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Realizacja zadania przyczyni się do ograniczenia problemów ze sfery społecznej tj. wpłynie na wzrost aktywizacji osób wykluczonych społecznie, w tym w szczególności osób bezrobotnych. Ponadto przyczyni się również do zwiększenia stopnia przedsiębiorczości na terenie gminy.						
Kierunek działania: Zróżnicowana oferta społeczna, kulturalna i sportowo-rekreacyjna								
G5. Organizacja festynu rodzinnego w miejscowości Żukowo	Gmina Naruszewo i jej jednostki organizacyjne; OSP w Żukowie;	Zadanie polegać będzie na organizacji festynu rodzinnego połączonego z integracją społeczną osób w miejscowości Żukowo w sąsiedztwie Świelicy wiejskiej. Zakres będzie obejmował atrakcje dla dzieci i dorosłych oraz występy zespołów. Realizacja zadania przyczyni się do ograniczenia problemów ze sfery społecznej tj. podniesie poziom kapitału społecznego przyczyniając się do zwiększenie poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym, w tym wymianę międzypokoleniową	Żukowo;	100 000,00 zł	Rezultaty: Zwiększenie poziomu aktywności i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji; Wskaźniki: Liczba osób biorących udział w festynie: 100 osób; Sposób oceny: Listy obecności; Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo;	Organizacja działań dla uczestników z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb;	2026-2027	Zakłócenie porządku publicznego;
G6. Wzmocnienie więzi społecznych poprzez organizację zawodów strażackich	Gmina Naruszewo i jej jednostki organizacyjne; OSP w Żukowie; OSP w Sosenkowie;	Zadanie polegać na organizacji imprezy plenerowej połączonej z zawodami strażackimi w celu zapewnienia możliwości wzmocnienia więzi społecznych. W ramach zadania zaplanowano zawody strażackie, zabawy dla dzieci, występy artystyczne. Realizacja zadania przyczyni się do ograniczenia problemów ze sfery społecznej tj. podniesie poziom kapitału społecznego przyczyniając się do zwiększenie poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i	Żukowo;	500 000,00 zł	Rezultaty: Zwiększenie poziomu aktywności i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji; Wskaźniki: Liczba osób biorących udział w wydarzeniu: 100 osób; Sposób oceny: Listy obecności;	Organizacja działań dla uczestników z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb;	2024-2027	Zakłócenie porządku publicznego;

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo na lata 2023-2030

Nazwa	Podmiot realizujący	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość [zł]	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Termin realizacji	Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji
		kulturalnym, w tym wymianę międzypokoleniową			Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo;			
Cel rewitalizacji: Atrakcyjna i zachęcająca mieszkańców do aktywizacji przestrzeni publicznej								
Kierunek działania: Wzrost atrakcyjności przestrzeni publicznej								
G7. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców obszarów rewitalizowanych	Gmina Naruszewo i jej jednostki organizacyjne; OSP w Żukowie; OSP w Sosenkowie;	Zadanie polegać będzie na doposażeniu jednostek OSP z terenu obszarów rewitalizowanych tj. OSP Żukowo i OSP Sosenkowo oraz udział w szkoleniach Strażaków ww. jednostek, jak również organizacja szkoleń z zakresu bezpieczeństwa dla mieszkańców. Realizacja zadania przyczyni się do ograniczenia problemów ze sfery społecznej tj. poprawy bezpieczeństwa na drogach. Dzięki przeszkoleniu i nowoczesnemu sprzętowi strażacy będą mogli efektywniej reagować na różnego rodzaju zagrożenia i ratować ludzkie życie.	Sosenkowo; Żukowo;	500 000,00 zł	Rezultaty: Wzrost poziomu bezpieczeństwa; Wskaźniki: Liczba przeszkolonych strażaków: b.d.; Liczba doposażonych jednostek OSP: 2 szt.; Sposób oceny: Lista obecności; Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo;	Brak	2025-2027	Konflikty i napięcia między różnymi grupami lub mieszkańcami;
G8. Odnowa przestrzeni publicznej w miejscowości Sosenkowo poprzez modernizację ciągu pieszo-jezdnego	Gmina Naruszewo i jej jednostki organizacyjne;	Zadanie polegać będzie na remoncie lub przebudowie drogi gminnej w miejscowości Sosenkowo o długości ok 2 300 mb. Zakres robót budowlanych obejmuje wykonanie nowej nawierzchni bitumicznej oraz wykonanie poboczy (lub chodnika). Realizacja zadania przyczyni się do ograniczenia problemów ze sfery społecznej tj. poprawy bezpieczeństwa na drogach i ograniczenia liczby kolizji drogowych. Nowa nawierzchnia oraz odpowiednio oznakowana i oświetlona droga znacznie poprawia widoczność, przyczepność i kontrolę nad pojazdem. Poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej przyczynia się także do zwiększenia płynności ruchu co stanowią ważny krok w kierunku poprawy bezpieczeństwa na drogach i jakości życia mieszkańców gminy.	Sosenkowo;	1 500 000,00 zł	Rezultaty: Wzrost poziomu bezpieczeństwa; Wskaźniki: Długość wyremontowanej i przebudowanej drogi gminnej: 2,3 km.; Sposób oceny: Protokół odbioru;	Uniwersalne projektowanie;	2025-2027	Zakłócenia w codziennym życiu mieszkańców związane z pracami budowlanymi;
Cel rewitalizacji: Podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez remont obiektów użyteczności publicznej i budynków komunalnych								

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo na lata 2023-2030

Nazwa	Podmiot realizujący	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość [zł]	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Termin realizacji	Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji
Kierunek działania: Wzrost efektywności energetycznej budynków								
G9. Głęboko modernizacja energetyczna budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Żukowo	Gmina Naruszewo i jej jednostki organizacyjne;	W ramach niniejszego przedsięwzięcia planuje się przeprowadzenie działań inwestycyjnych polegających na: a) wymianie pokrycia dachowego, b) termomodernizacji budynku w zakresie niezbędnym do dostosowania do obowiązujących norm i przepisów prawa (docieplenie ścian zewnętrznych budynku styropianem oraz docieplenie stropu wełną mineralną), c) wymianie stolarki okiennej, d) instalacji zasilającej budynek w ekologiczne źródło ciepła (np. instalacja elektryczna ewentualnie powietrzna pompa ciepła) wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą, e) wymianie rynien i rur spustowych, f) wykonanie instalacji: odgromowej, wentylacyjnej, g) wymianie punktów oświetleniowych na energooszczędne, montaż oświetlenia awaryjno – ewakuacyjnego. Realizacja zadania przyczyni się do ograniczenia problemów ze sfery technicznej tj. niewystarczającego dostępu do podstawowych usług. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej przynosi liczne korzyści, w tym lepszy dostęp do usług społecznych, redukcję kosztów eksploatacji budynków, poprawę komfortu oraz ochronę środowiska naturalnego. Dzięki realizacji niniejszego przedsięwzięcia mieszkańcy obszaru rewitalizacji uzyskają dostęp do budynku użyteczności publicznej.	Żukowo;	500 000,00 zł	Rezultaty: Stworzenie miejsca do prowadzenia działań społecznych; Ożywienie obszaru rewitalizacji; Włączenie i integracja mieszkańców zamieszkujących obszar rewitalizacji; Wskaźniki: Liczba zmodernizowanych budynków: 1 szt.; Sposób oceny: Protokół odbioru;	Uniwersalne projektowanie;	2024-2026	Zakłócenia w codziennym życiu mieszkańców związane z pracami budowlanymi;

Źródło: Opracowanie własne

5.2. Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo na lata 2023-2030, poza podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, planowane są także inne działania, których realizacja wzmocni efekty procesu rewitalizacji. Wśród pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych planowane są następujące zadania:

- D1. Modernizacja infrastruktury komunikacyjnej w miejscowości Wróblewo-Osiedle poprzez przebudowę ciągów komunikacyjnych,
- D2. Termomodernizacja budynku wielorodzinnego w miejscowości Wróblewo – Osiedle.

Tabela 45. Planowane pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Nazwa	D1. Modernizacja infrastruktury komunikacyjnej w miejscowości Wróblewo-Osiedle poprzez przebudowę ciągów komunikacyjnych
Miejsce realizacji	Troski
Termin realizacji	2025-2027
Szacowany koszt	2 500 000,00 zł
Podmiot realizujący	Gmina Naruszewo i jej jednostki organizacyjne;
Opis działań	Zadanie obejmuje wykonanie budowy dróg znajdujących się w obrębie miejscowości Wróblewo-Osiedle. Zakres zadania to wykonanie dróg o nawierzchni bitumicznej o szerokości dostosowanej do natężenia ruchu drogowego.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	Rezultaty: Wzrost poziomu bezpieczeństwa; Wskaźniki: Długość wyremontowanej i przebudowanej drogi gminnej: 900 mb; Sposób oceny: Protokół odbioru;
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	Cel rewitalizacji: Atrakcyjna i zachęcająca mieszkańców do aktywizacji przestrzeń publiczna; Kierunek działania: Wzrost atrakcyjności przestrzeni publicznej.
Nazwa	D2. Termomodernizacja budynku wielorodzinnego w miejscowości Wróblewo – Osiedle
Miejsce realizacji	Troski
Termin realizacji	2026-2027
Szacowany koszt	2 000 000,00 zł
Podmiot realizujący	Wspólnota Mieszkaniowa „WRÓBLEWO-OSIEDLE”
Opis działań	Zadanie polegać będzie na termomodernizacji budynku wielorodzinnego (bloku) w miejscowości Wróblewo – Osiedle. Zadanie obejmuje kompleksowe docieplenie budynku, montaż ekologicznego źródła ciepła oraz malowanie elewacji budynku w celu podniesienia walorów estetycznych miejscowości Wróblewo-Osiedle.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	Rezultaty: Włączenie i integracja mieszkańców zamieszkujących obszary rewitalizowane;

	Ograniczenie obecności występowania przestrzeni zdegradowanej na terenie jednostki; Poprawa efektywności energetycznej budynku; Zmniejszenie kosztów utrzymania; Wskaźniki: Liczba obiektów poddanych termomodernizacji: 1 szt.; Sposób oceny: Protokół odbioru;
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	Cel rewitalizacji: Podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez remont obiektów użyteczności publicznej i budynków komunalnych; Kierunek działania: Wzrost efektywności energetycznej budynków.

Źródło: Opracowanie własne

Zadanie „modernizacja infrastruktury komunikacyjnej w miejscowości Wróblewo-Osiedle poprzez przebudowę ciągów komunikacyjnych” obejmuje wykonanie budowy dróg znajdujących się w obrębie miejscowości Wróblewo-Osiedle. Zakres zadania to wykonanie dróg o nawierzchni bitumicznej o szerokości dostosowanej do natężenia ruchu drogowego. Inwestycja ta stanowi istotny element poprawy jakości życia oraz odświeżania przestrzeni publicznej wpływając bezpośrednio na wzrost jej atrakcyjności. Realizacja niniejszego przedsięwzięcia przyczyni się do wzrostu dostępności obiektów publicznych oraz zwiększenia bezpieczeństwa na drogach, ograniczając ryzyko wypadków i usprawniając ruch pieszych i rowerzystów. Ponadto mieszkańcy obszaru rewitalizacji otrzymają zmodernizowaną infrastrukturę, służącą zapewnieniu bezpiecznego dostępu do obiektów użyteczności publicznej w których będą odbywały się działania miękkie, tj. warsztaty, zajęcia edukacyjne, zajęcia sportowe, zajęcia rehabilitacyjne, działania integrujące i aktywizujące mieszkańców z obszaru rewitalizacji. Przebudowa ciągów komunikacyjnych przyczynia się także m.in. do zwiększenia bezpieczeństwa na drogach, ograniczając ryzyko wypadków i usprawniając ruch pieszych i rowerzystów.

Zadanie „termomodernizacja budynku wielorodzinnego w miejscowości Wróblewo – Osiedle” obejmuje termomodernizację budynku wielorodzinnego (bloku) w miejscowości Wróblewo – Osiedle. Zadanie obejmuje kompleksowe docieplenie budynku, montaż ekologicznego źródła ciepła oraz malowanie elewacji budynku w celu podniesienia walorów estetycznych miejscowości Wróblewo-Osiedle. Uzasadnieniem realizacji przedsięwzięcia jest pogarszający się stan techniczny budynku. Realizacja przedsięwzięcia pomoże w redukcji wskazanych w diagnozie tego obszaru licznych deficytów w sferze społecznej, środowiskowej oraz technicznej. Poprawa izolacji termicznej budynków prowadzi do znacznej redukcji kosztów eksploatacji mieszkań, co przekłada się na obniżenie rachunków za ogrzewanie i energię. Mieszkańcy zyskują komfortowe warunki mieszkaniowe, a jednocześnie oszczędzają środki finansowe, co ma istotne znaczenie zwłaszcza w przypadku osób o niższych dochodach, co jest bezpośrednio związane z występującym problemem ubóstwa na terenie niniejszej

jednostki. Realizacja inwestycji przyczyni się także do poprawy estetyki przestrzeni publicznej oraz zmniejszy emisję gazów cieplarnianych i zużycia energii, co ma pozytywny wpływ na środowisko naturalne. Termomodernizacja budynków wielorodzinnych stanowi integralną część procesu rewitalizacji, dążąc do poprawy jakości życia oraz zrównoważonego rozwoju.

6. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały zaplanowane tak, by realizować cele oraz kierunki działań rewitalizacji i przyczynić się do osiągnięcia założonej wizji.

Przedsięwzięcia zawarte w niniejszym Programie zaplanowane zostały z uwzględnieniem wzajemnych powiązań. Większość głównych przedsięwzięć realizowana będzie na obszarze rewitalizacji i dotyczyć będzie przede wszystkim mieszkańców tych terenów. Należy przy tym zaznaczyć, iż realizacja zaplanowanych zadań zapewni efektywne oddziaływanie na cały obszar dotknięty kryzysem, nie tylko w pojedynczych miejscach.

W tabeli poniżej przedstawiono przedsięwzięcia rewitalizacyjne w podziale na cele i kierunki działań, które będą w sposób bezpośredni realizować.

Tabela 46. Powiązanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Zintegrowanie projektów		Wzajemny wpływ projektów
Projekt społeczny	Projekt infrastrukturalny	
G1. Działania aktywizujące i integrujące osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym osoby starsze i z niepełnosprawnościami	G8. Odnowa przestrzeni publicznej w miejscowości Sosenkowo poprzez modernizację ciągu pieszo-jezdnego G9. Głęboko modernizacja energetyczna budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Żukowo D1. Modernizacja infrastruktury komunikacyjnej w miejscowości Wróblewo-Osiedle poprzez przebudowę ciągów komunikacyjnych	Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą komplementarne pod względem przestrzennym. Działania aktywizujące i integrujące osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym osoby starsze i z niepełnosprawnościami realizowane będą m.in. w budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Żukowo, która jest przedmiotem inwestycji G9. Głęboka modernizacja energetyczna budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Żukowo. Realizacja przedsięwzięcia infrastrukturalnego jest niezbędna do zorganizowania tzw. działań miękkich tj. aktywizujących i integrujących społeczność lokalną, ponieważ dzięki niej utworzona zostanie nowoczesna i przyjazna przestrzeń służąca realizacji działań i projektów społecznych. Realizacja przedsięwzięć G8. Odnowa przestrzeni publicznej w miejscowości Sosenkowo poprzez modernizację ciągu pieszo-jezdnego, a także D1. Modernizacja infrastruktury komunikacyjnej w miejscowości Wróblewo-Osiedle poprzez przebudowę ciągów komunikacyjnych zapewni bezpieczny dostęp do obiektów użyteczności publicznej, w których będą odbywały się warsztaty i zajęcia aktywizujące i integrujące mieszkańców oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności przestrzeni publicznej. Poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej zachęci mieszkańców do aktywności na świeżym powietrzu, tym samym wesprze zdrowy tryb życia oraz pozwoli na integrację społeczności. Realizacja zadań infrastrukturalnych wpłynie również na wzrost bezpieczeństwa mieszkańców przed i po realizacji działań społecznych poprzez m.in. zastosowanie rozwiązań architektonicznych uwzględniających problemy osób starszych i osób z niepełnosprawnością ruchową.
G2. Działania aktywizujące i integrujące dzieci i młodzież	G8. Odnowa przestrzeni publicznej w miejscowości Sosenkowo poprzez modernizację ciągu pieszo-jezdnego	Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą komplementarne pod względem przestrzennym. Działania aktywizujące i integrujące dzieci i młodzież realizowane będą m.in. w budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Żukowo, która jest przedmiotem inwestycji G9. Głęboka modernizacja energetyczna budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo na lata 2023-2030

Zintegrowanie projektów		Wzajemny wpływ projektów
Projekt społeczny	Projekt infrastrukturalny	
	G9. Głęboko modernizacja energetyczna budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Żukowo D1. Modernizacja infrastruktury komunikacyjnej w miejscowości Wróblewo-Osiedle poprzez przebudowę ciągów komunikacyjnych	Żukowo. Realizacja przedsięwzięcia infrastrukturalnego jest niezbędna do zorganizowania tzw. działań miękkich tj. aktywizujące i integrujące dzieci i młodzież, ponieważ dzięki niej utworzona zostanie nowoczesna i przyjazna przestrzeń służąca realizacji działań i projektów społecznych. Realizacja przedsięwzięć G8. Odnowa przestrzeni publicznej w miejscowości Sosenkowo poprzez modernizację ciągu pieszo-jezdnego, a także D1. Modernizacja infrastruktury komunikacyjnej w miejscowości Wróblewo-Osiedle poprzez przebudowę ciągów komunikacyjnych zapewni bezpieczny dostęp do obiektów użyteczności publicznej, w których będą odbywały się działania aktywizujące i integrujące dzieci i młodzież oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności przestrzeni publicznej. Poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej zachęci mieszkańców do aktywności na świeżym powietrzu, tym samym wesprze zdrowy tryb życia oraz pozwoli na integrację społeczności. Realizacja zadań infrastrukturalnych wpłynie również na wzrost bezpieczeństwa dzieci i młodzieży przed i po realizacji działań społecznych poprzez m.in. zastosowanie rozwiązań architektonicznych uwzględniających problemy osób z niepełnosprawnością ruchową.
G3. Zatrudnienie animatora aktywności lokalnej	G9. Głęboko modernizacja energetyczna budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Żukowo	Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą komplementarne pod względem przestrzennym. Działania aktywizujące i integrujące przy zaangażowaniu animatora aktywności lokalnej realizowane będą m.in. w budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Żukowo, która jest przedmiotem inwestycji G9. Głęboka modernizacja energetyczna budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Żukowo. Realizacja przedsięwzięcia infrastrukturalnego jest niezbędna do zorganizowania tzw. działań miękkich, ponieważ dzięki niej utworzona zostanie nowoczesna i przyjazna przestrzeń służąca realizacji działań i projektów społecznych.
G4. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	G8. Odnowa przestrzeni publicznej w miejscowości Sosenkowo poprzez modernizację ciągu pieszo-jezdnego G9. Głęboko modernizacja energetyczna budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Żukowo D1. Modernizacja infrastruktury komunikacyjnej w miejscowości Wróblewo-Osiedle poprzez przebudowę ciągów komunikacyjnych	Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą komplementarne pod względem przestrzennym. Działania z zakresu podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym realizowane będą m.in. w budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Żukowo, która jest przedmiotem inwestycji G9. Głęboka modernizacja energetyczna budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Żukowo. Realizacja przedsięwzięcia infrastrukturalnego jest niezbędna do zorganizowania tzw. działań miękkich, ponieważ dzięki niej utworzona zostanie nowoczesna i przyjazna przestrzeń służąca realizacji działań i projektów społecznych. Realizacja przedsięwzięć G8. Odnowa przestrzeni publicznej w miejscowości Sosenkowo poprzez modernizację ciągu pieszo-jezdnego, a także D1. Modernizacja infrastruktury komunikacyjnej w miejscowości Wróblewo-Osiedle poprzez przebudowę ciągów komunikacyjnych zapewni bezpieczny dostęp do obiektów użyteczności publicznej, w których będą odbywały się działania miękkie oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności przestrzeni publicznej. Poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej zachęci mieszkańców do aktywności na świeżym powietrzu, tym samym wesprze zdrowy tryb życia oraz pozwoli na integrację społeczności. Realizacja zadań infrastrukturalnych wpłynie również na wzrost bezpieczeństwa mieszkańców przed i po realizacji działań społecznych poprzez m.in. zastosowanie rozwiązań architektonicznych uwzględniających problemy osób starszych i osób z niepełnosprawnością ruchową.
G5. Organizacja festynu rodzinnego w miejscowości Żukowo	G9. Głęboko modernizacja energetyczna budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Żukowo	Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą komplementarne pod względem przestrzennym. Organizacja festynu rodzinnego w miejscowości Żukowo odbywać się będzie w sąsiedztwie budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Żukowo, która jest przedmiotem inwestycji G9. Głęboka modernizacja energetyczna budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Żukowo. Realizacja przedsięwzięcia infrastrukturalnego jest niezbędna do zorganizowania tego przedsięwzięcia, ponieważ zakłada się że w świetlicy odbędzie się część wydarzenia, a dzięki modernizacji świetlicy utworzona

Zintegrowanie projektów		Wzajemny wpływ projektów
Projekt społeczny	Projekt infrastrukturalny	
		zostanie nowoczesna i przyjazna przestrzeń służąca m.in. organizacji właśnie takiego rodzaju wydarzeń społecznych.
G6. Wzmocnienie więzi społecznych poprzez organizację zawodów strażackich	G9. Głęboko modernizacja energetyczna budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Żukowo	Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą komplementarne pod względem przestrzennym. Organizacja zawodów strażackich odbywać się będzie w sąsiedztwie budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Żukowo, która jest przedmiotem inwestycji G9. Głęboka modernizacja energetyczna budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Żukowo. Realizacja przedsięwzięcia infrastrukturalnego jest niezbędna do zorganizowania tego przedsięwzięcia, ponieważ zakłada się że w świetlicy odbędzie się część wydarzenia, a dzięki modernizacji świetlicy utworzona zostanie nowoczesna i przyjazna przestrzeń służąca m.in. organizacji właśnie takiego rodzaju wydarzeń społecznych.
G7. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców obszarów rewitalizowanych	G9. Głęboko modernizacja energetyczna budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Żukowo	Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą komplementarne pod względem przestrzennym. W ramach zadania G7. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców obszarów rewitalizowanych planuje się organizację szkoleń z zakresu bezpieczeństwa dla mieszkańców, które odbywać się będą m.in. w budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Żukowo, która jest przedmiotem inwestycji G9. Głęboka modernizacja energetyczna budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Żukowo. Realizacja przedsięwzięcia infrastrukturalnego jest niezbędna do zorganizowania tzw. działań miękkich, ponieważ dzięki niej utworzona zostanie nowoczesna i przyjazna przestrzeń służąca realizacji działań i projektów społecznych.

Źródło: Opracowanie własne

Poszczególne projekty rewitalizacyjne dopełniają się przestrzennie. Projekty infrastrukturalne będą realizowane na obszarze rewitalizacji, natomiast zaplanowane działania społeczne, będą realizowane w obiektach i na obszarach, które zostały zmodernizowane lub odnowione w ramach projektów infrastrukturalnych. Na obszarze rewitalizacji zaplanowano poprawę dostępności obiektów publicznych. Atrakcyjne miejsca kulturalno-społeczne, będą nie tylko miejscem spotkań mieszkańców z terenów rewitalizowanych, zagrożonych wykluczeniem społecznym, ale powstała infrastruktura w wyniku realizacji projektów będzie dostępna również dla mieszkańców tych obszarów gminy, które nie zostały wyznaczone do rewitalizacji. Dzięki temu nastąpi rzeczywista integracja lokalnej społeczności.

Każde z przedsięwzięć wpłynie na realizację innego celu, ale należy podkreślić, że pośrednie efekty wpłyną na osiągnięcie więcej niż jednego celu. Przykładem są działania termomodernizacyjne, które realizują przede wszystkim cel „Podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez remont obiektów użyteczności publicznej i budynków komunalnych”, ale poprzez zapewnienie komfortu cieplnego w wyniku przeprowadzenia prac, zwiększy się bezpieczeństwo osób korzystających z budynków, co jest zgodne z celem „Atrakcyjna i zachęcająca mieszkańców do aktywizacji przestrzeń publiczna”. Ponadto przedsięwzięcia realizowane w ramach celu „Atrakcyjna i zachęcająca mieszkańców do aktywizacji przestrzeń publiczna” są niezbędne do zorganizowania działań z zakresu aktywizacji i integracji społecznej, w tym wsparcia rodzin dysfunkcyjnych, a także stworzenia zróżnicowanej oferty

społecznej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, zatem wpłyną na realizację celu „Mieszkańcy zaangażowani w działalność społeczną oraz aktywni zawodowo”.

Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą komplementarne przede wszystkim pod względem przestrzennym i problemowym. Wszystkie planowane działania będą realizowane w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Część z planowanych przedsięwzięć będzie wpływała na rozwiązanie kilku zdiagnozowanych problemów. Ponadto bez realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych nie będzie możliwe zrealizowanie tzw. działań miękkich. Przykładem jest głęboko modernizacja energetyczna budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Żukowo, która jest niezbędna do zorganizowania działań aktywizujących i integrujących społeczność jednostki Żukowo. Ponadto działania wzajemnie się uzupełniają, np. Odnowa przestrzeni publicznej w miejscowości Sosenkowo poprzez modernizację ciągu pieszo-jezdnego zapewni bezpieczny dostęp do obiektów użyteczności publicznej, w których będą odbywały się warsztaty i zajęcia aktywizujące i integrujące mieszkańców.

Aby uczestniczy działań miękkich mogli korzystać z bezpiecznej infrastruktury i obiektów niezbędne jest ich dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych, a także zwiększyć ich atrakcyjność. Należy zadbać również o bezpieczeństwo mieszkańców przed i po realizacji działań społecznych, co wiąże się z koniecznością modernizacji dróg i infrastruktury okołodrogowej z zastosowaniem rozwiązań architektonicznych uwzględniających problemy osób starszych, ale też osób z niepełnosprawnością ruchową. Ponadto dla zapewnienia komfortu cieplnego użytkowników budynków, w tym osób biorących udział w organizowanych działaniach miękkich, konieczne będzie przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych.

Należy również podkreślić, że planowane działania nie spowodują przeniesienia problemów na inne obszary. Nie wiążą się też z wykluczeniem pozostałych mieszkańców Gminy Naruszewo czy osób odwiedzających. Z efektów realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych będą mogli korzystać wszyscy zainteresowani, w tym mieszkańcy spoza obszaru rewitalizacji i turyści. Zakładanym efektem przeprowadzonego procesu rewitalizacji będzie ożywienie społeczno-gospodarcze przede wszystkim obszaru rewitalizacji, przy czym wpłynie ono pozytywnie na całą Gminę Naruszewo. Działania społeczne będą organizowane z myślą o mieszkańcach dotkniętych problemami społecznymi, w tym wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem m.in. ze względu na wiek, bezrobocie, ubóstwo czy niepełnosprawność. Z kolei infrastruktura, która zostanie zmodernizowana lub która powstanie w wyniku realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, będzie służyła ogółu społeczeństwa przez cały okres realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, jak i po jej zakończeniu. Ponadto będzie mogła być wykorzystywana przez władze lokalne i jednostki organizacyjne Gminy Naruszewo, instytucje kultury, podmioty gospodarcze i organizacje pozarządowe,

umożliwiając tym samym zwiększenie atrakcyjności ich oferty edukacyjnej, kulturalnej czy sportowo-rekreacyjnej.

Założeniem realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest także ich komplementarność proceduralno-instytucjonalna, źródeł finansowania i międzyokresowa. Za większość działań będzie odpowiadała Gmina Naruszewo, jednak zaplanowane zostały też zadania, do realizacji których wymagana będzie współpraca z pozostałymi interesariuszami, np. klubami sportowymi i organizacjami pozarządowymi czy jednostkami OSP działającymi na obszarze gminy. W związku z tym, że działania będą podejmowane przez różne podmioty, będą one zdywersyfikowane pod kątem źródeł finansowania. Najwyższy wkład w realizację procesu rewitalizacji wniesie Gmina Naruszewo, przy czym szacowane środki finansowe będą pochodziły nie tylko z budżetu własnego, ale i ze źródeł zewnętrznych, w tym środków krajowych i europejskich. Pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych również będą mogły ubiegać się o dofinansowanie zewnętrzne na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo na lata 2023-2030.

Gmina Naruszewo w ramach realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji będzie podejmowała zadania dotyczące rozbudowy, przebudowy lub remontu dotychczasowych obiektów i infrastruktury. Działania te są niezbędne do zwiększenia dostępności przestrzeni publicznej dla osób w różnym wieku i zmagających się z ograniczeniami ze względu na niepełnosprawność lub chorobę. Ponadto planowane przedsięwzięcia wpłyną na poprawę sytuacji mieszkańców obszaru rewitalizacji z zakresu rozwiązywania problemów społecznych oraz ożywienia społeczno-gospodarczego jednostek Sosenkowo, Troski i Żukowo.

7. Mechanizm włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Program Rewitalizacji jest dokumentem o charakterze strategicznym. Skutki jego wdrożenia obejmują podmioty zlokalizowane na obszarze rewitalizowanym. W związku z tym konieczne jest zaangażowanie przedstawicieli różnych grup interesariuszy do prac zarówno w proces przygotowania Programu Rewitalizacji, jak i w proces jego zarządzania. Aktywny udział interesariuszy jest koniecznym warunkiem powodzenia długofalowego rozwoju obszarów znajdujących się w sytuacji kryzysowej.

Prace nad przygotowaniem Programu, bądź jego aktualizacją, jak również wdrażanie programu opierają się na współpracy z różnymi grupami interesariuszy.

Interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:

- pracownicy Urzędu Gminy w Naruszewie i jednostek podległych Gminie,
- obecni mieszkańcy gminy,

- mieszkańcy spoza obszaru gminy, którzy ją odwiedzają i planują się na jej terenie osiedlić,
- obecni przedsiębiorcy z terenu gminy,
- przedsiębiorcy spoza terenu gminy, którzy mogą rozpocząć swoją działalność na istniejących terenach inwestycyjnych,
- powiatowy urząd pracy,
- inne podmioty zainteresowane realizacją Programu Rewitalizacji.

Zapewnienie udziału interesariuszy w proces tworzenia dokumentu polega na realizacji wśród interesariuszy następujących działań, tj.:

- poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążenia do spójności planowanych z nimi działań,
- prowadzeniu działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, skierowanych do interesariuszy (o zasadach, celach, istotnie prowadzenia rewitalizacji oraz jej przebiegu),
- inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji,
- zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji,
- wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowywaniu i realizacji Programów Rewitalizacji,
- zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Rewitalizacja jest procesem, który bezpośrednio skierowany jest do społeczeństwa lokalnego, gdyż w wyniku nasilenia na danym obszarze negatywnych zjawisk, część mieszkańców może być wykluczona z życia społecznego Gminy.

W związku z tym, zaplanowane działania rewitalizacyjne mają również na celu pobudzenie lokalnej społeczności oraz aktywne zaangażowanie mieszkańców Gminy i pozostałych interesariuszy w tworzeniu i realizacji GPR, który uwzględnia w swoich założeniach istotne dla tych grup elementy. Współdziałanie jednostki samorządu terytorialnego z interesariuszami przy podejmowaniu istotnych decyzji jest niezwykle ważne dla efektywności wdrażanych założeń.

7.1. Proces przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Podmiotem odpowiedzialnym za proces przygotowania programu rewitalizacji jest Gmina Naruszewo.

Fundamentem działań na każdym etapie procesu rewitalizacji jest partycypacja społeczna. W celu prawidłowego przeprowadzenia rewitalizacji i odniesienia sukcesu w tym zakresie, konieczne jest podjęcie wspólnych wysiłków przez różne podmioty. Stąd istotne jest, aby wszyscy interesariusze brali czynny udział na etapie diagnozowania, programowania, wdrażania i monitorowania procesu rewitalizacji. Sposób włączenia interesariuszy na obszarze rewitalizacji w Gminie Naruszewo opierał się na przeprowadzaniu różnych form następujących konsultacji społecznych.

- zbierania uwag w postaci papierowej na udostępnionym formularzu. Uwagi na formularzu mogły być składane w Urzędzie Gminy Naruszewo, Naruszewo 19A, 09-152 Naruszewo, od poniedziałku do piątku w godzinach pracy Urzędu.
- zbierania uwag w postaci elektronicznej na udostępnionym formularzu. Uwagi na formularzu mogły być przesyłane na adres e-mail: gmina@naruszewo.pl
- zbierania uwag ustnych w Urzędzie Gminy Naruszewo, od poniedziałku do piątku w godzinach pracy Urzędu.
- telefonicznych dyżurów ekspertów w następujących.
- otwartych spotkań konsultacyjnych.

Pierwszy etap konsultacji dotyczył wyboru obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Konsultacje trwały od 08.06.2023 r. do 07.07.2023 r. W ramach opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji wybrano wyżej wymienione techniki, ponieważ są one popularne, nieskomplikowane i dążą do bezpośredniego zaangażowania całej społeczności gminy w proces rewitalizacji.

Aby zapewnić jak największy udział mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i innych interesariuszy rewitalizacji, o każdej z form konsultacji zostali oni wcześniej powiadomieni poprzez ogłoszenie i obwieszczenie na stronie internetowej Gminy i Biuletynie Informacji Publicznej, a także w sposób zwyczajowo przyjęty (zostały zamieszczone ogłoszenia, a także została rozdysponowana kurenda we wszystkich sołectwach).

Konsultacjom społecznym podlegał projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Naruszewo wraz z załącznikami, tj. mapami

przedstawiającymi granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Naruszewo.

W trakcie konsultacji społecznych można było zapoznać się również z przygotowaną Diagnozą służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Naruszewo. Materiały zostały udostępnione na stronie internetowej Gminy Naruszewo i w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy w Naruszewie.

Podczas spotkania konsultacyjnego przedstawiono podstawę prawną i definicję rewitalizacji, projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z obszarem wskazanym na mapie oraz zdiagnozowane problemy w obszarze rewitalizacji. Ponadto przeprowadzona została dyskusja na temat potrzeb i przedsięwzięć rewitalizacyjnych do realizacji w obszarze rewitalizacji.

Rysunek 3. Zdjęcia z konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Gminy w Naruszewie w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Naruszewo

Fot. UG Naruszewo

Źródło: Urząd Gminy w Naruszewie, Informacja podsumowująca przebieg konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Gminy w Naruszewie w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Naruszewo

Po przyjęciu uchwały w sprawie przystąpienia do prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji na stronie BIP Gminy udostępniono obwieszczenie i ogłoszenie Wójta Gminy o możliwości zgłaszania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. **Termin zgłaszania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych: 08.09.2023 - 22.09.2023** Propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych mogły być zgłaszane na udostępnionym formularzu, który należało złożyć w Urzędzie Gminy Naruszewo, Naruszewo 19A, 09-152 Naruszewo, od poniedziałku do piątku w godzinach pracy Urzędu lub przesłać w formie elektronicznej na adres e-mail: gmina@naruszewo.pl. Działanie to miało na celu włączenie w proces rewitalizacji szerokiego grona interesariuszy i poznanie potrzeb wszystkich zainteresowanych.

Ponadto Gminny Program Rewitalizacji polega również na konsultacjach społecznych, które prowadzono w ten sam sposób jak konsultacje dotyczące wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Ponadto wszelkie dokumenty i informacje związane z prowadzonym w Gminie Naruszewo procesem rewitalizacji są publikowane na stronach internetowych gminy oraz w Urzędzie.

Podsumowując, Gminny Program Rewitalizacji był opracowany w procesie szerokiej partycypacji społecznej oraz w ścisłej współpracy z organizacjami społecznymi, instytucjami publicznymi oraz przedstawicielami środowiska gospodarczego gminy Naruszewo.

7.2. Sposób włączenia interesariuszy w proces zarządzania programem rewitalizacji na obszarze rewitalizacji

Uspołecznienie programu rewitalizacji musi charakteryzować się zastosowaniem różnorodnych form, należy o tym w szczególności pamiętać na etapie wdrażania Programu Rewitalizacji. Klasyczna drabina partycypacji wyróżnia zasadniczo trzy główne poziomy:

- I. informowanie (uczestnictwo bierne),
- II. konsultowanie (aktywne uczestnictwo),
- III. współdecydowanie (aktywne uczestnictwo).

Nieodzowną częścią realizacji procesu rewitalizacji jest informowanie o działaniach realizowanych w ramach Programu Rewitalizacji. Celem informowania interesariuszy jest przede wszystkim zapewnienie pełniejszego przepływu informacji, stworzenie uwarunkowań do zapoznania się interesariuszy z postępami procesu rewitalizacji oraz promocja działań, pozyskiwanie nowych przedsięwzięć, podmiotów i osób skłonnych do zaangażowania w proces rewitalizacji. Interesariusze będą informowani o postępach rewitalizacji przede wszystkim:

- podczas spotkań organizowanych na terenie gminy Naruszewo;
- za pomocą strony internetowej i Biuletynu Informacji Publicznej gminy Naruszewo, gdzie będą zamieszczane informacje o realizowanych bądź zakończonych projektach rewitalizacyjnych.

Poniżej przedstawiono sposób koordynacji działań podmiotów uczestniczących w realizacji Programu Rewitalizacji:

- zbieranie uwag ustnych – interesariusze rewitalizacji na bieżąco będą mogli zgłaszać swoje problemy, uwagi i wnioski pracownikom Urzędu Gminy, pracownikom Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Naruszewie oraz Wójtowi Gminy Naruszewo odnośnie koniecznych do podjęcia działań rewitalizacyjnych. Ponadto należy podkreślić, że bezpośrednimi przedstawicielami społeczności lokalnych są sołtysi i radni. Interesariusze rewitalizacji będą im mogli zgłaszać uwagi i wnioski, które następnie zostaną zaprezentowane na poszczególnych Komisjach Rady Gminy oraz Sesjach Rady,
- zbieranie uwag w wersji elektronicznej – Gminny Program Rewitalizacji będzie oceniany pod względem aktualności i stopnia realizacji przez Wójta co najmniej raz na 2 lata. Ocena sporządzona przez Wójta zostanie ogłoszona na stronie Gminy Naruszewo, dzięki czemu wszyscy interesariusze rewitalizacji będą mogli się z nią zapoznać i zgłosić ewentualne uwagi. W ramach niniejszej procedury mieszkańcy obszarów rewitalizacji będą mogli również proponować nowe zadania do ujęcia w Gminnym Programie Rewitalizacji, co

- będzie miało znaczący wpływ na przebieg rewitalizacji w kolejnych latach. Zgłoszone wnioski zostaną uwzględnione podczas aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji,
- wywiady – będą prowadzone przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Naruszewie (wywiady z osobami korzystającymi z pomocy społecznej odnośnie konieczności realizacji i zakres realizacji projektów „miękkich”) oraz pracowników Urzędu Gminy (wywiady z interesariuszami przychodzącymi do Urzędu, jak również podczas wywiadów terenowych odnośnie koniecznych do podjęcia projektów rewitalizacyjnych),
 - wymianę stanowisk – będzie ona zapewniona na spotkaniach organizowanych na terenach rewitalizowanych, w których udział będą brać pracownicy Urzędu Gminy oraz pozostali interesariusze rewitalizacji. Możliwa wówczas będzie wymiana stanowisk np. na temat projektów rewitalizacyjnych, zakresu czy sposobu ich realizacji,
 - spotkania – organizowane przez Urząd Gminy w celu bieżącego konsultowania sposobu realizacji i zasięgu poszczególnych projektów rewitalizacyjnych.

Dzięki powyższym technikom, wszyscy interesariusze będą właściwie poinformowani o postępach rewitalizacji, a ponadto będą mieli możliwość aktywnego udziału we wdrażaniu i aktualizowaniu Gminnego Programu Rewitalizacji.

Ważnym organem, który zapewnia udział interesariuszy na etapie wdrażanie i oceny realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo będzie Komitet Rewitalizacyjny. Stanowi on miejsce współpracy i dialogu przedstawicieli gminy i interesariuszy procesu rewitalizacji. Komitet pełni rolę opiniodawczo-doradczą Wójta Gminy. Realizować będzie on funkcjonuje wymienione w ustawie o rewitalizacji.

8. Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych

W związku z tym, że dla większości zaplanowanych zadań podmiotem realizującym będzie Gmina Naruszewo, podstawowym źródłem finansowania Gminnego Programu Rewitalizacji będzie budżet, w tym dochody własne samorządu. Na realizację przedsięwzięć Gmina, jak i pozostałe podmioty odpowiedzialne za wdrożenie zadań będą ubiegały się o dofinansowanie ze środków krajowych i zagranicznych. Podmioty i instytucje zaangażowane w realizację działań będą również pokrywać koszty z własnych środków. W proces rewitalizacji będą mogli włączyć się także interesariusze prywatni.

W poniższej tabeli zaprezentowano natomiast szacunkowe koszty i źródła finansowania planowanych zadań.

Tabela 47. Szacunkowe źródła finansowania planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Nazwa	Podmiot realizujący	Szacunkowe wartości poszczególnych projektów	Szacunkowe koszty i źródła finansowania
Główne przedsięwzięcia rewitalizacyjne			
G1. Działania aktywizujące i integrujące osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym osoby starsze i z niepełnosprawnościami	Gmina Naruszewo i jej jednostki organizacyjne; Kluby sportowe; Organizacje pozarządowe; Instytucje kultury;	50 000,00 zł	Budżet Gminy Naruszewo; Środki własne klubów sportowych, organizacji pozarządowych, instytucji kultury; Fundusze krajowe; Fundusze Europejskie;
G2. Działania aktywizujące i integrujące dzieci i młodzież	Gmina Naruszewo i jej jednostki organizacyjne; Kluby sportowe; Organizacje pozarządowe; Instytucje kultury;	50 000,00 zł	Budżet Gminy Naruszewo; Środki własne klubów sportowych, organizacji pozarządowych, instytucji kultury; Fundusze krajowe; Fundusze Europejskie;
G3. Zatrudnienie animatora aktywności lokalnej	Gmina Naruszewo i jej jednostki organizacyjne; Instytucje kultury;	50 000,00 zł	Budżet Gminy Naruszewo; Fundusze krajowe; Fundusze Europejskie;
G4. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Gmina Naruszewo i jej jednostki organizacyjne; Organizacje pozarządowe; Instytucje kultury;	100 000,00 zł	Budżet Gminy Naruszewo; Środki własne klubów sportowych, organizacji pozarządowych, instytucji kultury; Fundusze krajowe; Fundusze Europejskie;
G5. Organizacja festynu rodzinnego w miejscowości Żukowo	Gmina Naruszewo i jej jednostki organizacyjne; OSP w Żukowie;	100 000,00 zł;	Budżet Gminy Naruszewo; Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027;
G6. Wzmocnienie więzi społecznych poprzez organizację zawodów strażackich	Gmina Naruszewo i jej jednostki organizacyjne; OSP w Żukowie;	500 000,00 zł;	Budżet Gminy Naruszewo; WFOŚiGW; Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027;

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo na lata 2023-2030

Nazwa	Podmiot realizujący	Szacunkowe wartości poszczególnych projektów	Szacunkowe koszty i źródła finansowania
	OSP w Sosenkowie;		
G7. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców obszarów rewitalizowanych	Gmina Naruszewo i jej jednostki organizacyjne; OSP w Żukowie; OSP w Sosenkowie;	500 000,00 zł;	Budżet Gminy Naruszewo; Mazowsze dla Ochotniczych Straży Pożarnych; WFOŚiGW; NFOŚiGW; Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027;
G8. Odnowa przestrzeni publicznej w miejscowości Sosenkowo poprzez modernizację ciągu pieszo-jednego	Gmina Naruszewo i jej jednostki organizacyjne;	1 500 000,00 zł;	Budżet Gminy Naruszewo; Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg; Środki z budżetu Województwa Mazowieckiego w zakresie budowy i modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych; Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027;
G9. Głęboko modernizacja energetyczna budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Żukowo	Gmina Naruszewo i jej jednostki organizacyjne;	500 000,00 zł;	Budżet Gminy Naruszewo; Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027;
Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne			
D1. Rewitalizacja miejscowości Wróblewo-Osiedle poprzez przebudowę ciągów komunikacyjnych	Gmina Naruszewo i jej jednostki organizacyjne;	2 000 000,00 zł;	Budżet Gminy Naruszewo; Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027; Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg; Polski Ład;
D2. Termomodernizacja budynku wielorodzinnego w miejscowości Wróblewo - Osiedle	Gmina Naruszewo i jej jednostki organizacyjne;	2 000 000,00 zł;	Budżet Gminy Naruszewo; Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027;

Źródło: Opracowanie własne

9. Struktura zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, koszty i harmonogram realizacji programu

Za zarządzanie procesem rewitalizacji odpowiedzialny jest Wójt Gminy Naruszewo. Rewitalizacja jest procesem łączącym kompetencje wielu stanowisk w ramach struktury organizacyjnej Urzędu Gminy w Naruszewie, jak i struktury jednostek organizacyjnych, dlatego w wypełnieniu swoich obowiązków Wójt będzie delegował zadania pracownikom Urzędu oraz kierownikom i dyrektorom jednostek.

Jednostkami organizacyjnymi Gminy Naruszewo są następujące jednostki:

1. Gminna Biblioteka Publiczna w Naruszewie,
2. Zespół Obsługi Placówek Oświatowych w Naruszewie,
3. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Naruszewie,
4. Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Naruszewie,
5. Szkoła Podstawowa im. Piotra Sękowskiego w Nacpolsku,
6. Szkoła Podstawowa im. gen. Zygmunta Padlewskiego w Radzyminku,
7. Szkoła Podstawowa w Krysku,
8. Szkoła Podstawowa w Zaborowie.

Kierownicy i dyrektorzy jednostek organizacyjnych Gminy będą stanowili wsparcie merytoryczne dla Wójta Gminy w zakresie organizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz zbierania danych niezbędnych do oceny stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. W realizację działań edukacyjnych i kulturowych zaangażowane zostaną także pozostałe jednostki organizacyjne Gminy Naruszewo, poprzez dostarczenie zasobów ludzkich lub rzeczowych niezbędnych do organizacji warsztatów lub zajęć. Ponadto Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Naruszewie stanowi źródło danych do mierzenia efektów rewitalizacji.

W zarządzaniu realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji uwzględnione zostaną następujące stanowiska wchodzące w struktury Urzędu Gminy w Naruszewie:

- Sekretarz Gminy,
- Skarbnik Gminy,
- Stanowisko ds. obsługi inwestycji,
- Stanowisko ds. pozyskiwania i rozliczania zewnętrznych środków finansowych
- Stanowisko ds. funduszy pomocowych i zamówień publicznych,
- Stanowisko ds. promocji gminy, kultury, sportu i funduszy strukturalnych.

Sekretarz Gminy Naruszewo będzie odpowiedzialny za koordynowanie prac w ramach wdrażania procesu rewitalizacji i będzie wspierał Wójta w spotkaniach z interesariuszami. Rolą Skarbnika Gminy Naruszewo będzie zapewnienie obsługi finansowej wdrażanego Gminnego

Programu Rewitalizacji, w tym przedsięwzięć, których realizatorem będzie Gmina. Zadaniem na pozostałych stanowiskach będzie m.in. będzie poszukiwanie źródeł finansowania przedsięwzięć spoza środków budżetowych, przygotowywanie dokumentacji aplikacyjnej w ramach ubiegania się o dofinansowanie z funduszy krajowych i zagranicznych, nadzorowanie realizowanych przez Gminę projektów, na które zostały złożone wnioski o dofinansowanie, a także przygotowanie dokumentacji przetargowej i udział w pracach komisji przetargowej w zakresie wyboru wykonawców przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które nie będą wykonywane w ramach własnych zasobów Gminy Naruszewo.

Prace na sporządzeniem Gminnego Programu Rewitalizacji rozpoczęły się w 2023 roku. Harmonogram realizacji Programu obejmuje okres od 2023 roku, kiedy przeprowadzono konsultacje wyznaczonego obszaru rewitalizacji, a następnie zebrano propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych, do 2030 r., tj. planowanego zakończenia wdrażania poszczególnych projektów i ocenę osiągnięcia założonej wizji oraz celów.

Tabela 48. Harmonogram realizacji procesu rewitalizacji

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji							
		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1.	Przeprowadzenie konsultacji społecznych i opiniowanie GPR								
2.	Przyjęcie uchwałą Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo na lata 2023-2030								
3.	Prace nad powołaniem, powołanie i działalność Komitetu Rewitalizacji								
4.	Wprowadzenie i aktualizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Wieloletniej Prognozy Finansowej								
5.	Prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych w zakresie rewitalizacji								
6.	Monitorowanie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji								
7.	Podsumowanie działań realizowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji								

Źródło: Opracowanie własne

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji będzie obejmować następujące główne czynności:

— poszukiwanie i ubieganie się o środki zewnętrzne na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych,

- przygotowanie do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w tym określenie zasób ludzkich, rzeczowych i finansowych niezbędnych do prawidłowego przebiegu prac,
- monitorowanie postępów realizowanych działań,
- informowanie interesariuszy rewitalizacji o rozpoczęciu przedsięwzięć, etapach ich realizacji i zakończeniu wraz z określeniem uzyskanych efektów,
- promocję procesu rewitalizacji,
- okresową ocenę poziomu osiągnięcia celów i wizji stanu obszaru rewitalizacji,
- przygotowanie aktualizacji w zależności od zidentyfikowanych potrzeb.

Zarządzanie realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji będzie generować koszty związane z koniecznością przygotowania szczegółowej dokumentacji technicznej dla poszczególnych przedsięwzięć infrastrukturalnych, opracowania ewentualnych analiz wykonalności lub przygotowania dokumentacji aplikacyjnej w celu ubiegania się o zewnątrz dofinansowanie ich realizacji. Dodatkowym kosztem związanym z wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji będzie promocja w mediach i przygotowanie materiałów informacyjnych dla interesariuszy rewitalizacji (np. broszur informacyjnych, ulotek czy plakatów). W przypadku konieczności aktualizacji Programu należy również uwzględnić koszt jej wykonania przez zewnętrznych ekspertów.

Nieodzowną częścią realizacji procesu rewitalizacji jest informacja i promocja prowadzonych działań. Celem informowania interesariuszy jest zapoznanie ich z tematyką rewitalizacji, zdiagnozowanymi problemami i oczekiwanymi efektami na każdym etapie wdrażania Programu. Udostępnianie informacji i promowanie realizowanych działań ma również na celu osiągnięcie zakładanej wizji stanu obszaru rewitalizacji poprzez zwiększenie zaangażowania uczestników projektów społecznych, jak również organizatorów w proces realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Głównym narzędziem informacji i promocji wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji jest strona internetowa Gminy Naruszewo oraz Biuletyn Informacji Publicznej. Informacje nt. procesu rewitalizacji, w tym organizowanych spotkań z interesariuszami będą publikowane również w mediach społecznościowych. Uzupełniając informacje o postępie procesu rewitalizacji będą także rozpowszechniane w sposób zwyczajowo przyjęty oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy.

Interesariuszami rewitalizacji są m.in.:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji, właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze,
- pozostali mieszkańcy gminy,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,

- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe,
- organy władzy – Wójt Gminy Naruszewo oraz Rada Gminy w Naruszewie,
- jednostki organizacyjne Gminy oraz ich kierownicy/ dyrektorzy.

Kluczową rolę w zakresie trwałego i systematycznego kontaktu różnych grup interesariuszy odgrywać będzie Komitet Rewitalizacji, stanowiący forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełniący funkcję opiniodawczo-doradczą Wójta Gminy Naruszewo. Podjęcie uchwały zostanie poprzedzone konsultacjami społecznymi. Powołanie Komitetu Rewitalizacji nastąpi w drodze zarządzenia Wójta Gminy Naruszewo na podstawie wcześniej przeprowadzonego otwartego naboru członków Komitetu Rewitalizacji.

Osoby wchodzące w skład Komitetu Rewitalizacji będą odpowiedzialne przed wszystkim za wzmocnienie dialogu pomiędzy interesariuszami procesu rewitalizacji oraz integrację środowisk interesariuszy i prowadzenie procesu edukacyjnego związanego z rewitalizacją. Ponadto będą dokonywać okresowego przeglądu postępów realizacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, określać zmiany w kierunkach realizacji Programu, o ile zaistnieje taka potrzeba, a także inicjować przeprowadzenia dodatkowych analiz mających na celu zwiększenie efektywności podejmowanych działań.

Komitet Rewitalizacji powinien składać się z członków będących przedstawicielami wszystkich grup interesariuszy wskazanych w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Istnieje jednak ryzyko, że w ramach przeprowadzonego naboru nie zgłoszą się pożądane osoby. W związku z powyższych istotne jest informowanie i edukowanie interesariuszy rewitalizacji w zakresie istoty tego procesu, planowanych działań i oczekiwanych efektów wdrożenia Gminnego Programu Rewitalizacji ze wskazaniem niezbędnych zasobów ludzkich do prawidłowej realizacji prac.

Tabela 49. Szacunkowe koszty zarządzania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Naruszewo na lata 2023-2030

Lp.	Kategoria kosztów	Roczny szacunkowy koszt	Łączny szacunkowy koszt w okresie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji
1.	Obsługa techniczna i administracyjna Komitetu Rewitalizacji	5 000,00 zł	40 000,00 zł
2.	Zapotrzebowanie na materiały biurowe i promocyjne	500,00 zł	4 000,00 zł
3.	Rezerwa na nieprzewidziane wydatki	1 000,00 zł	8 000,00 zł
Suma		6 500,00 zł	52 000,00 zł

Źródło: Opracowanie własne

Poniżej przedstawiono jakościową analizę ryzyka realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Identyfikacja ryzyk:

- problemy z finansowaniem projektu,
- opóźnienia w dostawie materiałów budowlanych,
- błędy projektowe,
- problemy z zakresem prac,
- pogorszenie warunków pogodowych (np. niekorzystne warunki atmosferyczne),
- wzrost kosztów robocizny,
- problemy związane z przepisami i zgodnościami budowlanymi,
- skomplikowane relacje z interesariuszami (np. mieszkańcy, władze lokalne).

Ocena prawdopodobieństwa wystąpienia:

- niskie prawdopodobieństwo: problemy z przepisami i zgodnościami budowlanymi,
- średnie prawdopodobieństwo: opóźnienia w dostawie materiałów budowlanych, błędy projektowe, problemy z zakresem prac, skomplikowane relacje z interesariuszami,
- wysokie prawdopodobieństwo: problemy z finansowaniem projektu, pogorszenie warunków pogodowych, wzrost kosztów robocizny.

Ocena wpływu na przedmiotowy projekt:

- niski wpływ: problemy z przepisami i zgodnościami budowlanymi,
- średni wpływ: opóźnienia w dostawie materiałów budowlanych, skomplikowane relacje z interesariuszami,
- wysoki wpływ: problemy z finansowaniem projektu, błędy projektowe, problemy z zakresem prac, pogorszenie warunków pogodowych, wzrost kosztów robocizny.

Wybranie priorytetowych ryzyk:

- ryzyko nr 1: Problemy z finansowaniem projektu (wysokie prawdopodobieństwo, wysoki wpływ),
- ryzyko nr 2: Błędy projektowe (średnie prawdopodobieństwo, wysoki wpływ),
- ryzyko nr 3: Pogorszenie warunków pogodowych (wysokie prawdopodobieństwo, wysoki wpływ),
- ryzyko nr 4: Wzrost kosztów robocizny (wysokie prawdopodobieństwo, wysoki wpływ).

Strategie zarządzania ryzykiem:

- ryzyko nr 1 (problemy z finansowaniem projektu): szukanie alternatywnych źródeł finansowania, rezerwa finansowa.
- ryzyko nr 2 (błędy projektowe): staranna weryfikacja projektu przed rozpoczęciem prac, nadzór nad wykonawcami.
- ryzyko nr 3 (pogorszenie warunków pogodowych): wypracowanie planu awaryjnego, który uwzględnia zmienne warunki pogodowe.
- ryzyko nr 4 (wzrost kosztów robocizny): negocjacje z wykonawcami, monitorowanie kosztów.

Monitorowanie i dostosowywanie: Regularne monitorowanie ryzyka w trakcie trwania projektu i dostosowywanie strategii zarządzania ryzykiem w razie potrzeby.

W celu pełniejszego zrozumienia i oceny ryzyka związanego z realizacją gminnego programu rewitalizacji, poniżej zamieszczona została tabela prezentująca doświadczenie wykonawcy związane z realizacją inwestycji zrealizowanych i współfinansowanych ze środków zewnętrznych. Pokazuje ona, że wykonawca ma udokumentowane sukcesy w zakresie podobnych projektów rewitalizacyjnych, co przyczynia się do pewności, że realizacja programu nie jest zagrożona. Na podstawie jego historii udanych realizacji projektów oraz zdolności do skutecznego zarządzania potencjalnymi ryzykami, można wnioskować, że wykonawca jest dobrze przygotowany do prowadzenia procesu rewitalizacji.

Tabela 50. Inwestycje zrealizowane i współfinansowane ze środków zewnętrznych

Nazwa programu, numer działania	Wartość projektu	Dofinansowanie z UE	Przeznaczenie pomocy
Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 Działanie 4.2. Efektywność energetyczna	4 064 798,57 zł	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego; 2 471 098,33 zł	„Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej wraz z przebudową systemów grzewczych w Gminie Naruszewo celem zwiększenia efektywności energetycznej”
Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 Działanie 4.3. Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza	1 656 542,46 zł	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego; 1 204 154,79 zł	„Wymiana urządzeń grzewczych w ramach lokalnych źródeł ciepła wraz z termomodernizacją budynków oraz instalacją OZE celem ograniczenia "niskiej emisji" w gminie Naruszewo”
Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 Działanie 5.1. Dostosowanie do zmian klimatu	882 549,60 zł	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego; 351 254,74 zł	„Zakup średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego wraz z dodatkowym specjalistycznym sprzętem dla OSP Naruszewo celem efektywniejszego zapobiegania katastrofom naturalnym”
Program Operacyjny Kapitał Ludzki Działanie 7.1. Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji	688 293,65 zł	Europejski Fundusz Społeczny; 585 049,60 zł	„Program aktywizacji społeczno–zawodowej osób bezrobotnych w gminie Naruszewo”
Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego Działanie 3.1. Obszary wiejskie	461 887,53 zł	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego; 346 415,64 zł	„Przebudowa drogi gminnej nr 0726037 Zaborowo-Stachowo-Gmina Naruszewo, Powiat Płońki”
Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 Działanie 10.1. Kształcenie i rozwój dzieci i młodzieży	849 310,00 zł	Europejski Fundusz Społeczny; 679 448,00 zł	„Uczyć inaczej - to uczyć ciekawiej”
Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013 Działanie 3.1. Infrastruktura drogowa	4 206 159,41 zł	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego; 3 186 727,25 zł	„Przebudowa ciągu drogowego Drochówka - Strzembowo – Kęblowice”
Program Operacyjny Kapitał Ludzki Działanie 9.5. Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich	49 920,00 zł	Europejski Fundusz Społeczny; 42 432,00 zł	„Aktywność naszych dzieci II”
Program Operacyjny Kapitał Ludzki	49 860,00 zł	Europejski Fundusz Społeczny;	„Aktywność naszych dzieci ”

Nazwa programu, numer działania	Wartość projektu	Dofinansowanie z UE	Przeznaczenie pomocy
Działanie 9.5. Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich		42 381,00 zł	
Program Operacyjny Kapitał Ludzki Działanie 9.5. Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich	48 839,30 zł	Europejski Fundusz Społeczny; 41 513,41 zł	„Mały człowiek z wielką wiedzą w Szkole w Krysku”
Program Operacyjny Kapitał Ludzki Działanie 6.3. Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich	46 810,00 zł	Europejski Fundusz Społeczny; 39 788,50 zł	„Mobilność szansą na pracę”
Program Operacyjny Kapitał Ludzki Działanie 9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty	975 128,00 zł	Europejski Fundusz Społeczny; 828 858,80 zł	„Bądź twórczy - obserwuj, odkrywaj i działaj”

Źródło: Opracowanie własne

10. System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji

Monitoring realizacji procesu rewitalizacji będzie realizowany w wymiarze całego Gminnego Programu Rewitalizacji, jak i w wymiarze poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Po pierwsze system monitorowania i oceny powinien zapewnić dostęp do danych statystycznych niezbędnych do analizy wskaźników, które służyły przeprowadzeniu diagnozy i wyznaczenia obszaru rewitalizacji, aby następnie móc ocenić czy zmiany w wyniku realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji wpłynęły na poprawę sytuacji i realizację określonych celów. Dane ilościowe zostaną pozyskane z Urzędu Gminy w Naruszewie, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Naruszewie, Powiatowego Urzędu Pracy w Płońsku i Posterunku Policji w Czerwińsku nad Wisłą.

Wartości docelowe mierników uzyskane dla obszaru rewitalizacji nie powinny być gorsze niż średnia dla gminy Naruszewo uzyskana w 2022 r. Dla porównania w poniższej tabeli przedstawiono wartości bazowe dla poszczególnych jednostek wchodzących w obszar rewitalizacji, tj. jednostek Sosenkowo, Troski i Żukowo, a także wartość docelową, której mierniki nie powinny przekroczyć – w przypadku mierników, których wartość powinna ulec zmniejszeniu/ wartość docelową, którą mierniki powinny osiągnąć – w przypadku mierników, których wartość powinna ulec zwiększeniu.

Tabela 51. Mierniki osiągnięcia celów rewitalizacji

Cel	Mierniki osiągnięcia celu	Wartość bazowa dla jednostki Sosenkowo	Wartość bazowa dla jednostki Troski	Wartość bazowa dla jednostki Żukowo	Oczekiwana zmiana wartości miernika	Wartość docelowa	Źródła danych do mierników
Mieszkańcy zaangażowani w działalność społeczną oraz aktywni zawodowo	Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na danym obszarze;	21,59%	23,32%	22,62%	Sosenkowo – utrzymanie na niezmienionym poziomie/ spadek; Troski – spadek; Żukowo – spadek;	21,89%	Urząd Gminy w Naruszewie
	Udział bezrobotnych w ludności ogółem na danym obszarze	5,11%	4,74%	6,55%	Sosenkowo – spadek; Troski – spadek; Żukowo – spadek;	3,30%	Powiatowy Urząd Pracy w Płońsku
	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ludności ogółem na danym obszarze	1,70%	0,79%	0,00%	Sosenkowo – spadek; Troski – spadek; Żukowo – utrzymanie na niezmienionym poziomie;	0,61%	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Naruszewie
	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na danym obszarze	0,57%	1,19%	0,60%	Sosenkowo – utrzymanie na niezmienionym poziomie/ spadek; Troski – spadek; Żukowo – utrzymanie na niezmienionym poziomie/ spadek;	0,90%	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Naruszewie
	Udział liczby 8-klasistów z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - I	0,00%	80,00%	0,00%	Sosenkowo – utrzymanie na niezmienionym poziomie;	42,16%	Urząd Gminy w Naruszewie

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo na lata 2023-2030

Cel	Mierniki osiągnięcia celu	Wartość bazowa dla jednostki Sosenkowo	Wartość bazowa dla jednostki Troski	Wartość bazowa dla jednostki Żukowo	Oczekiwana zmiana wartości miernika	Wartość docelowa	Źródła danych do mierników
	przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów				Troski – spadek; Żukowo – utrzymanie na niezmiennym poziomie;		
	Udział liczby 8-klasistów z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - II przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów	100,00%	80,00%	0,00%	Sosenkowo – spadek; Troski – spadek; Żukowo – utrzymanie na niezmiennym poziomie;	56,86%	Urząd Gminy w Naruszewie
	Udział liczby 8-klasistów z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy - III przedmiot, w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów	0,00%	60,00%	100,00%	Sosenkowo – utrzymanie na niezmiennym poziomie; Troski – spadek; Żukowo – spadek;	59,80%	Urząd Gminy w Naruszewie
	Liczba zarejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na danym obszarze	0,00	0,00	0,00	Sosenkowo – wzrost; Troski – wzrost; Żukowo – wzrost;	0,13	Urząd Gminy w Naruszewie
	Liczba wyrejestrowanych w ciągu roku nowych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na danym obszarze	0,00	0,40	0,00	Sosenkowo – utrzymanie na niezmiennym poziomie; Troski – spadek; Żukowo – utrzymanie na niezmiennym poziomie;	0,10	Urząd Gminy w Naruszewie

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo na lata 2023-2030

Cel	Mierniki osiągnięcia celu	Wartość bazowa dla jednostki Sosenkowo	Wartość bazowa dla jednostki Troski	Wartość bazowa dla jednostki Żukowo	Oczekiwana zmiana wartości miernika	Wartość docelowa	Źródła danych do mierników
Atrakcyjna i zachęcająca mieszkańców do aktywizacji przestrzeni publiczna	Wskaźnik liczby Niebieskich Kart na 100 mieszkańców na danym obszarze	1,14	0,40	0,60	Sosenkowo – spadek; Troski – spadek; Żukowo – spadek;	0,31	Posterunek Policji w Czerwińsku nad Wisłą
	Wskaźnik liczby przestępstw popełnionych na 1 000 mieszkańców na danym obszarze	39,77	39,53	11,90	Sosenkowo – spadek; Troski – spadek; Żukowo – spadek;	10,02	Posterunek Policji w Czerwińsku nad Wisłą
	Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze	0,57	0,00	0,60	Sosenkowo – spadek; Troski – utrzymanie na niezmiennym poziomie; Żukowo – spadek;	0,39	Posterunek Policji w Czerwińsku nad Wisłą
Podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez remont obiektów użyteczności publicznej i budynków komunalnych	Udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia, w stosunku do wagi wszystkich zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych na danym obszarze	51,79%	40,49%	49,90%	Sosenkowo – spadek; Troski – utrzymanie na niezmiennym poziomie/ spadek; Żukowo – spadek;	47,69%	Urząd Gminy w Naruszewie
	Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich budynków mieszkalnych na danym obszarze	61,22%	86,89%	60,00%	Sosenkowo – utrzymanie na niezmiennym poziomie/ spadek; Troski – spadek; Żukowo – utrzymanie na niezmiennym poziomie/ spadek;	63,99%	Urząd Gminy w Naruszewie

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo na lata 2023-2030

Cel	Mierniki osiągnięcia celu	Wartość bazowa dla jednostki Sosenkowo	Wartość bazowa dla jednostki Troski	Wartość bazowa dla jednostki Żukowo	Oczekiwana zmiana wartości miernika	Wartość docelowa	Źródła danych do mierników
	Udział liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej lub korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków w stosunku do wszystkich budynków mieszkalnych na danym obszarze	16,33%	19,67%	13,33%	Sosenkowo – utrzymanie na niezmienionym poziomie/ wzrost; Troski – utrzymanie na niezmienionym poziomie/ wzrost; Żukowo – wzrost;	14,96%	Urząd Gminy w Naruszewie
	Udział liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do wszystkich budynków mieszkalnych na danym obszarze	89,80%	59,02%	98,33%	Sosenkowo – utrzymanie na niezmienionym poziomie/ wzrost; Troski – wzrost; Żukowo – utrzymanie na niezmienionym poziomie/ wzrost;	78,85%	Urząd Gminy w Naruszewie
	Lokalizacja na danym obszarze gminnego budynku użyteczności publicznej	Nie	Nie	Nie	Sosenkowo – zmiana na „Tak”; Troski – zmiana na „Tak”; Żukowo – zmiana na „Tak”;	Tak	Urząd Gminy w Naruszewie

Źródło: Opracowanie własne

Ponadto w ramach systemu monitorowania należy uwzględnić ocenę realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w tym m.in. kosztorys, harmonogram realizacji, wskaźniki produktu i rezultatu. Uzyskanie planowanych efektów pojedynczych projektów wpłynie na realizację celów rewitalizacji i przybliży Gminę do osiągnięcia stanu wyrażonego w wizji obszaru rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji przez Wójta Gminy Naruszewo co najmniej raz na 3 lata. Sporządzona przez Wójta ocena będzie podlegała następnie zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie Gminy Naruszewo w Biuletynie Informacji Publicznej.

Po zakończeniu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji, tj. po zakończeniu 2030 r. sporządzony zostanie raport z ewaluacji zawierający podsumowanie osiągniętych efektów w całym okresie jego wdrażania. Pozwoli to uzyskać pełny obraz i ocenę przeprowadzonego w obszarze rewitalizacji procesu. W raporcie przedstawione zostaną wnioski i rekomendacje, które pozwolą zaplanować działania na kolejne lata.

11. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

Z uwagi na zakres planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, nie jest wymagana zmiana w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, tj. w uchwale w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy ani w uchwale w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy.

Ponadto na etapie opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo na lata 2023-2030 Rada Gminy w Naruszewie nie przyjęła uchwały w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, w związku z czym nie istnieje konieczność określenia zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

12. Specjalna Strefa Rewitalizacji

W wyznaczonym na terenie Gminy Naruszewo obszarze rewitalizacji nie planuje się utworzenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

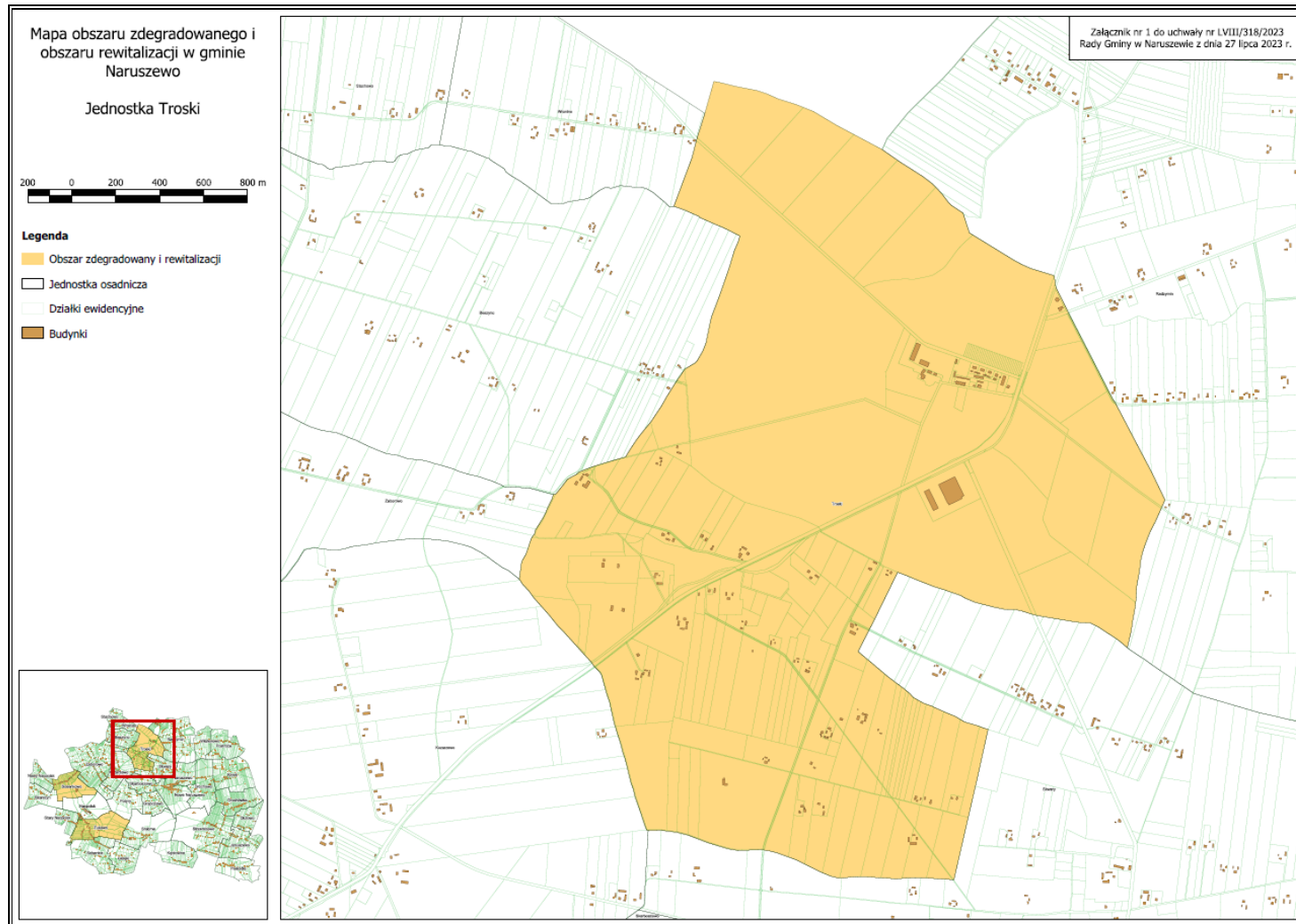
13. Sposób realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Naruszewo na lata 2023-2030 nie wymaga dokonywania zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania

przestrzennego Gminy ani uchwalenia bądź zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ponadto nie istnieje konieczność uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji. W wyniku realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji nie nastąpi zmiana funkcjonalno-przestrzenna obszaru rewitalizacji.

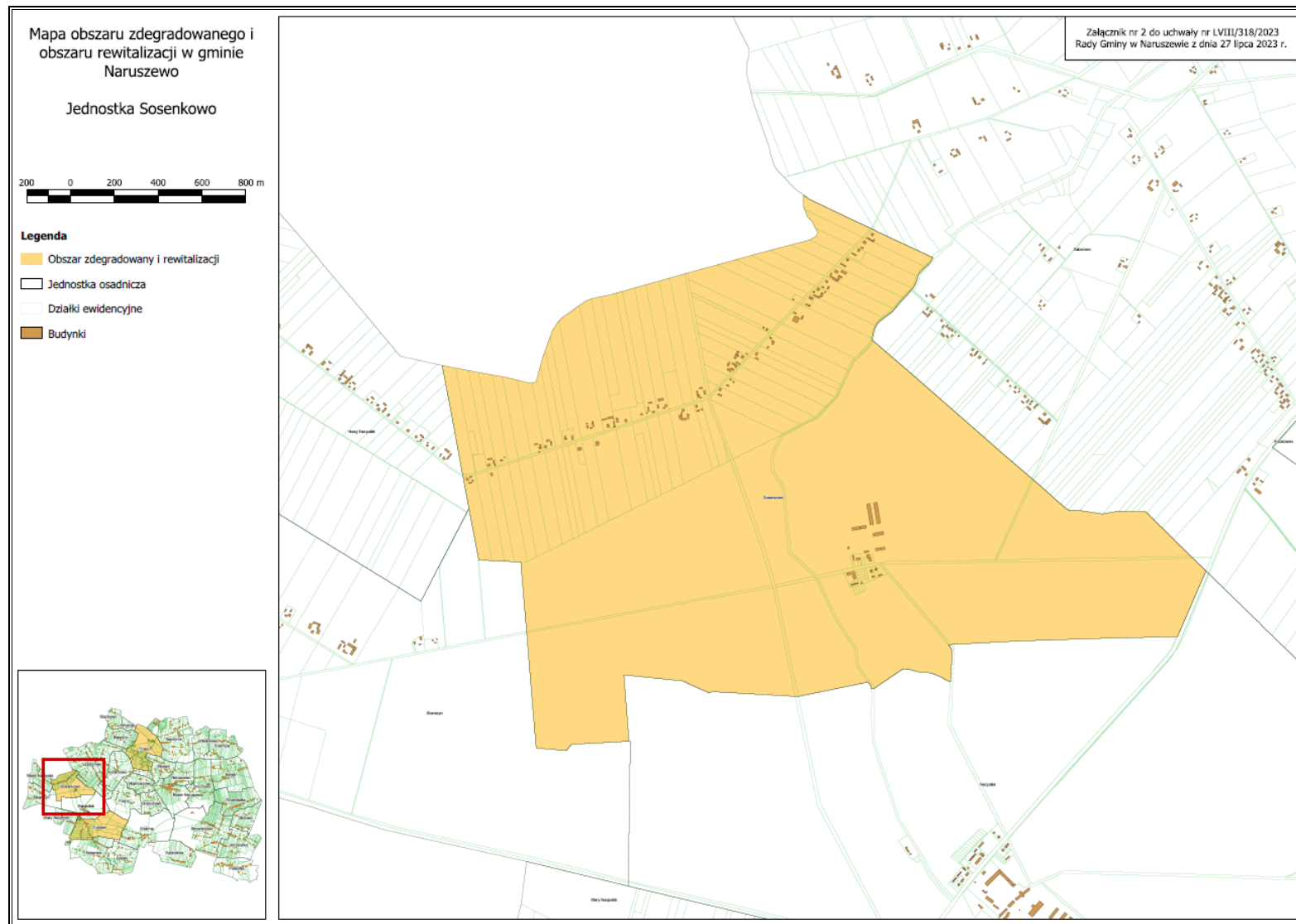
Załączniki graficzne – mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Rysunek 3. Wyznaczony obszar rewitalizacji na terenie gminy Naruszewo – jednostka Troski

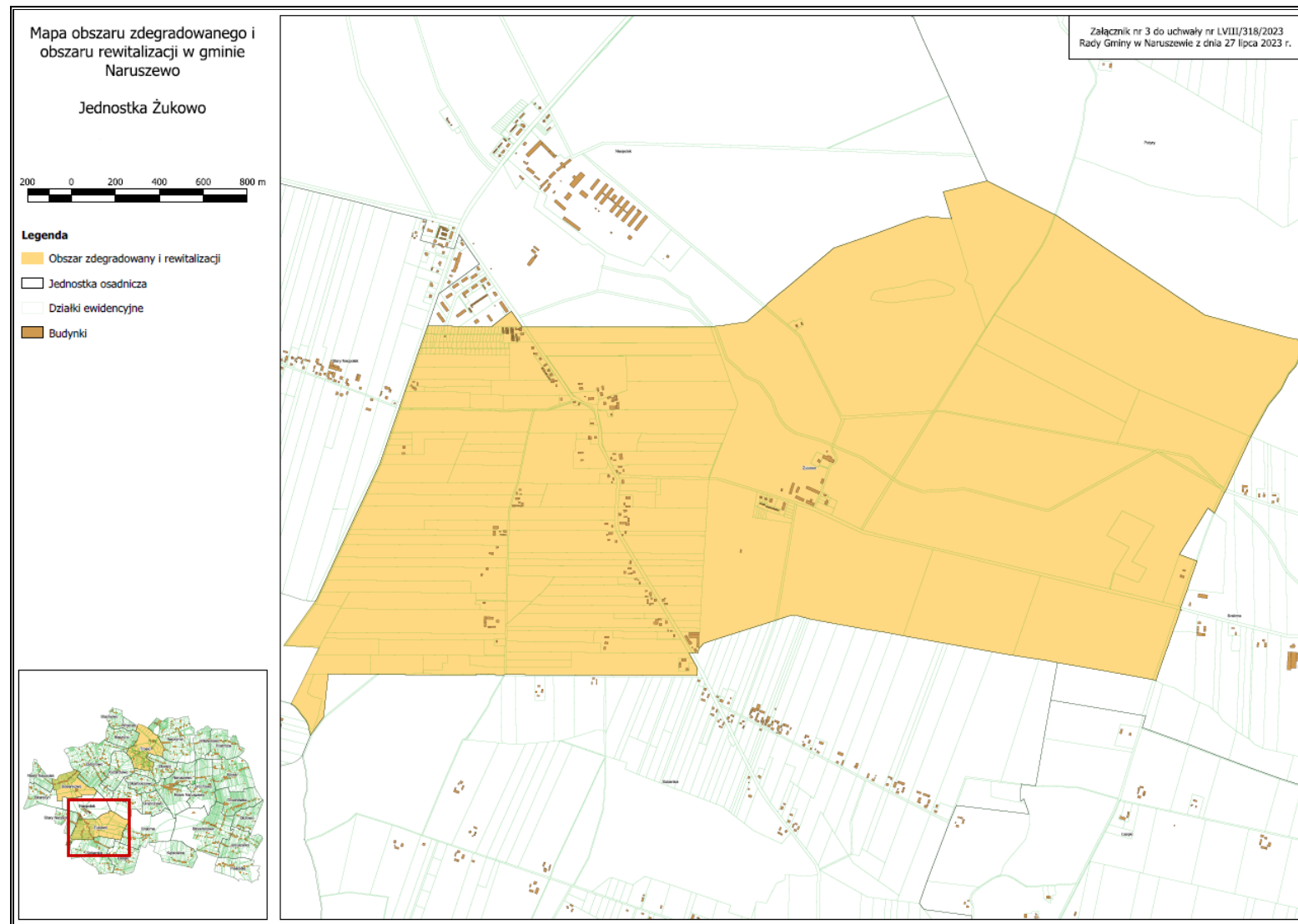
Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 4. Wyznaczony obszar rewitalizacji na terenie gminy Naruszewo – jednostka Sosenkowo

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 5. Wyznaczony obszar rewitalizacji na terenie gminy Naruszewo – jednostka Żukowo

Źródło: Opracowanie własne

Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Powierzchnia oraz liczba ludności obszaru rewitalizacji na tle gminy Naruszewo	5
Tabela 2. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w jednostce Sosenkowo w roku 2022	6
Tabela 3. Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem w jednostce Sosenkowo w roku 2022	6
Tabela 4. Liczba osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych na terenie jednostki Sosenkowo w roku 2022	7
Tabela 5. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ludności ogółem na terenie jednostki Sosenkowo w roku 2022	7
Tabela 6. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na terenie jednostki Sosenkowo w roku 2022	7
Tabela 7. Liczba Niebieskich Kart na terenie jednostki Sosenkowo w roku 2022	8
Tabela 8. Przestępczość na terenie jednostki Sosenkowo w roku 2022	8
Tabela 9. Kolizje drogowe na terenie jednostki Sosenkowo w roku 2022	9
Tabela 10. Udział liczby 8-klasistów z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów w rozbiciu na poszczególne przedmioty na terenie jednostki Sosenkowo w roku 2022	10
Tabela 11. Przedsiębiorczość na terenie jednostki Sosenkowo w roku 2022	10
Tabela 12. Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska na terenie jednostki Sosenkowo w roku 2022	11
Tabela 13. Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich budynków mieszkalnych na terenie jednostki Sosenkowo w roku 2022	11
Tabela 14. Stopień skanalizowania i zwodociągowania budynków mieszkalnych na terenie jednostki Sosenkowo w roku 2022	12
Tabela 15. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w jednostce Troski w roku 2022	12
Tabela 16. Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem w jednostce Troski w roku 2022	13
Tabela 17. Liczba osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych na terenie jednostki Troski w roku 2022	13
Tabela 18. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ludności ogółem na terenie jednostki Troski w roku 2022	14
Tabela 19. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na terenie jednostki Troski w roku 2022	14
Tabela 20. Liczba Niebieskich Kart na terenie jednostki Troski w roku 2022	15
Tabela 21. Przestępczość na terenie jednostki Troski w roku 2022	15
Tabela 22. Kolizje drogowe na terenie jednostki Troski w roku 2022	16
Tabela 23. Udział liczby 8-klasistów z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów w rozbiciu na poszczególne przedmioty na terenie jednostki Troski w roku 2022	16
Tabela 24. Przedsiębiorczość na terenie jednostki Troski w roku 2022	16
Tabela 25. Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich budynków mieszkalnych na terenie jednostki Troski w roku 2022	17
Tabela 26. Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska na terenie jednostki Troski w roku 2022	17
Tabela 27. Stopień skanalizowania i zwodociągowania budynków mieszkalnych na terenie jednostki Troski w roku 2022	18
Tabela 28. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w jednostce Żukowo w roku 2022	19
Tabela 29. Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem w jednostce Żukowo w roku 2022	19
Tabela 30. Liczba osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych na terenie jednostki Żukowo w roku 2022	20
Tabela 31. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ludności ogółem na terenie jednostki Żukowo w roku 2022	20
Tabela 32. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na terenie jednostki Żukowo w roku 2022	20
Tabela 33. Liczba Niebieskich Kart na terenie jednostki Żukowo w roku 2022	21

Tabela 34. Przestępczość na terenie jednostki Żukowo w roku 2022	21
Tabela 35. Kolizje drogowe na terenie jednostki Żukowo w roku 2022	22
Tabela 36. Udział liczby 8-klasistów z wynikiem z egzaminu poniżej średniej dla gminy w stosunku do liczby wszystkich 8-klasistów w rozbiu na poszczególne przedmioty na terenie jednostki Żukowo w roku 2022.....	22
Tabela 37. Przedsiębiorczość na terenie jednostki Żukowo w roku 2022	23
Tabela 38. Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska na terenie jednostki Żukowo w roku 2022	24
Tabela 39. Udział liczby budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby wszystkich budynków mieszkalnych na terenie jednostki Żukowo w roku 2022.....	24
Tabela 40. Stopień skanalizowania i zwodociągowania budynków mieszkalnych na terenie jednostki Żukowo w roku 2022	24
Tabela 41. Powiązanie celów Gminnego Programu Rewitalizacji z celami Strategii Rozwoju	30
Tabela 42. Powiązanie celów Gminnego Programu Rewitalizacji z celami działania Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego	31
Tabela 43. Cele rewitalizacji.....	34
Tabela 44. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	37
Tabela 45. Planowane pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	43
Tabela 46. Powiązanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych	45
Tabela 47. Szacunkowe źródła finansowania planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	56
Tabela 48. Harmonogram realizacji procesu rewitalizacji	59
Tabela 49. Szacunkowe koszty zarządzania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Naruszewo na lata 2023-2030.....	62
Tabela 50. Inwestycje zrealizowane i współfinansowane ze środków zewnętrznych	64
Tabela 51. Mierniki osiągnięcia celów rewitalizacji	67
 Rysunek 1. Stan techniczny drogi przebiegającej przez Sosenkowo	9
Rysunek 2. Stan techniczny drogi przebiegającej przez jednostkę Troski	22
Rysunek 3. Wyznaczony obszar rewitalizacji na terenie gminy Naruszewo – jednostka Troski	73
Rysunek 4. Wyznaczony obszar rewitalizacji na terenie gminy Naruszewo – jednostka Sosenkowo..	74
Rysunek 5. Wyznaczony obszar rewitalizacji na terenie gminy Naruszewo – jednostka Żukowo.....	75